МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
РЕГИОНАЛЕН ЦЕНТЪР ЗА ПОДКРЕПА НА ПРОЦЕСА НА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ – ПЛОВДИВ
"подавам ти ръка" *Пловдив 4006 ул. Прохлада №1 тел. 032/260152 e-mail resursencentar @ abv.bg*

ДОКЛАД – АНАЛИЗ
ЗА ПРОВЕДЕНИТЕ ДЕЙНОСТИ И ПОСТИГНАТИТЕ РЕЗУЛТАТИ ПРЕЗ УЧЕБНАТА 2016/2017г.

На 15.09.2016г. РЦПППО – Пловдив откри учебната година, отбелязвайки единадесет години от своето създаване. На първото общо събрание се обсъдиха освен обичайните, заложени в плана, организационни въпроси, и належащи такива, свързани с предстоящата учебна година, промените и предизвикателствата, които предстоят пред екипа на РЦПППО. Екипът към РЦПППО се запозна подробно с принципите на приобщаващото образование и се обсъдиха промените в условията и реда за осигуряване на ресурсно подпомагане.

Бяха начертани перспективите и целите за работа на специалистите. На новопостъпилите колеги бяха дадени подробни указания, свързани с особеностите относно условията и реда на работа, проведен бе начален инструктаж. Бяха посочени личните отговорности спрямо длъжностната характеристика на специалистите. Маркирани бяха акцентите, свързани с основните ключови фактори, които играят важна роля за резултатната работа на ресурсния учител за развитие на детето (ученика) със специални образователни потребности, за обучение и възпитание, адекватни на обществените и личните очаквания и потребности.

I. ДЕЙНОСТ НА РЕПЛРДУСОП

1. Организационна дейност

В началото на учебната 2016/2017г. със заповед на Директора на РЦПППО – Пловдив беше сформиран Регионален екип за подкрепа на личностното развитие на деца и ученици със специални образователни потребности (РЕПЛРДУСОП) във връзка с новоприетия Закон за предучилищно и училищно образование. В екипа бяха включени 8 психолози, 7 логопеди, 2 рехабилитатори на слуха и говора, 2 педагози на зрително затруднени деца и ученици, общопрактикуващ лекар, социален работник от ОЗД към ДСП и 20 специални педагози от РЦПППО – Пловдив с цел изготвяне на оценка на индивидуалните потребности на всички деца и ученици, за които е постъпило заявление от родител. Оценки бяха направени на територията на учебните заведения, които нямат възможност да сформират свой Екип за подкрепа на личностното развитие или имат нужда от допълване на екипа си с определени специалисти. В последствие РЕПЛРДУСОП бе редуциран до следните специалисти: 2 психолози, 2 логопеди, 1 рехабилитатор на слуха и говора, 1 педагог на зрително затруднени деца и ученици, общопрактикуващ лекар, социален работник от ОЗД към ДСП, 2 специални педагози от РЦПППО – Пловдив и 3 специалисти от специалните училища.

На първото заседание на РЕПЛРДУСОП бяха обсъдени и приети **График на заседанията на РЕПЛРДУСОП** към РЦПППО – Пловдив и **методика за извършване на оценка на индивидуалните потребности** на деца/ученици със специални образователни потребности. **Въведени бяха 17 броя формуляри** за задължителната документация свързана с дейността на РЕПЛРДУСОП, съобразно с новоприетия Закон за предучилищно и училищно образование:

- карта за оценка на индивидуалните потребности на дете/ученик;

- бланка, приложение към картата за оценка на индивидуалните потребности на дете/ученик със зрително нарушение;
- бланка, приложение към картата за оценка на индивидуалните потребности на дете/ученик с увреден слух;
- доклад на РЕПЛРДУСОП към директора на РЦПППО – Пловдив;
- протокол от извършена оценка на индивидуалните потребности на дете/ученик;
- уведомително писмо към директорите на учебните заведения, упоменаващо кои специалисти от РЦПППО – Пловдив, кога и на какво основание ще направят оценка на конкретни деца/ученици (по списък);
- протокол за методическо консултиране на ръководствата на учебните заведения от представители на РЦПППО – Пловдив;
- бланки за доклад от психолог, доклад от логопед, доклад от специален педагог, доклад от рехабилитатор на слуха и говора, доклад от педагог на зрително затруднени деца и ученици с цел уеднаквяване на работната документация;
- чек лист на мобилна група към РЕПЛРДУСОП по Чл.190, ал.3, т.1 от ЗПУО - предложение на одобрение или неодобрение предоставянето на допълнителна подкрепа за личностно развитие за конкретно дете/ученик;
- бланка за доклад на РЕПЛРДУСОП по Чл.190, ал.3, т.1 от ЗПУО за одобрение предоставянето на допълнителна подкрепа;
- бланка за протокол от заседание (редовни и извънредни) на РЕПЛРДУСОП.
- карта за оценка на индивидуалните потребности на дете/ученик, актуализирана съобразно новоприетата Наредба за приобщаващото образование;
- карта за оценка на индивидуалните потребности на ученик - за учениците със специални образователни потребности, записани в помощни училища в област Пловдив във връзка с оценките извършени по §. 2 от ПЗР на НПО, за възможността за обучението им в ЦСОП;
- бланки за доклад на РЕПЛРДУСОП към директора на РЦПППО – Пловдив и протокол за оценка по §. 2 от ПЗР на НПО;
- бланки за доклад на РЕПЛРДУСОП към директора на РЦПППО – Пловдив и протокол за оценка по чл. 190, ал. 1 от ЗПУО – одобряване на индивидуална форма на обучение;
- карта за проведено консултиране за насочване на ученик със специални образователни потребности от VII клас – във връзка с дейностите по чл. 190, ал. 3, т. 7 и чл. 145, ал. 6 от ЗПУО;
- карта за оценка на индивидуалните потребности на дете - във връзка с дейностите по чл. 190, ал. 3, т. 9 от ЗПУО, отлагане от задължително обучение в I клас.

В края на първия учебен срок и в края на учебната година бяха изготвени доклади за дейността на РЕПЛРДУСОП към РЦПППО – Пловдив.

2. Диагностична дейност

В периода 19.09.2016 г. – 15.10.2016 г. се проведе оценка на индивидуалните потребности на деца и ученици, за които е постъпило заявление от родител в учебните заведения, нямащи възможност да сформират свой Екип за подкрепа на личностното развитие. РЕПЛРДУСОП провеждаше такива оценки и след този период, при постъпване на заявление от директори на учебни заведения в съответствие със сроковете, определени със ЗПУО.

След постъпило заявление от директора на съответното учебно заведение и при наличие на:

- Заявление от родител;
- Актуални медицински документи, удостоверяващи медицински причини, поради които детето има затруднения в обучението;
- Психолого-педагогическа характеристика;

оценката се провеждаше на територията на учебното заведение в присъствието на родител или законен представител на детето/ученика.

РЕПЛРДУСОП е провел оценки на общо 633 деца и ученици в 186 учебни заведения.

Проведена оценка по чл. 190 ал. 3 т.2 от ЗПУО на общо 520 деца и ученици в 175 учебни заведения

	вид учебно заведение	брой учебни заведения	брой деца (ученици)	предложени за	
				ОПЛР	ДПЛР
Пловдив (град)	ДГ	**41**	**99**	**12**	**87**
	училища	**44**	**177**	**38**	**139**
Пловдив (област)	ДГ	**29**	**48**	**5**	**43**
	училища	**63**	**200**	**52**	**148**
ОБЩО:		**177**	**524**	**107**	**417**

РЕПЛРДУСОП към РЦПППО – Пловдив участва със свои специалисти, допълващи ЕПЛР към 11 учебни заведения при оценка по Чл. 188 ал.1, когато екипите не разполагат с определени специалисти. Заявление за допълване на ЕПЛР по Чл. 188 ал.5 с логопед са подали 9 от учебните заведения; с психолог – 5 от учебните заведения; с педагог за деца и ученици със зрителни нарушения - 3 от учебните заведения; с рехабилитатор на слуха и говора - 2 от учебните заведения; със специален педагог – 3 от учебните заведения.

Проведена оценка по чл. 188. ал. 5 от ЗПУО на общо 113 деца и ученици в 11 учебни заведения

брой учебни заведения		брой деца	предложени за	
			ДПЛР	ОПЛР
Пловдив – град	**8**	**89**	**78**	**11**
Пловдив – област	**3**	**24**	**22**	**2**
Общ брой	**11**	**113**	**100**	**13**

Изцяло екип на РЦПППО – Пловдив за оценка на индивидуалните потребности на своите ученици са използвали 84 % от учебните заведения, а още 6 % от учебните заведения са поискали специалисти от РЦПППО – Пловдив за допълване на екипите си за оценка. Само 10 % от учебните заведения проявяват готовност да работят по новия закон за предучилищното и училищното образование и са сформирали собствени екипи за подкрепа на личностното развитие. Относително равномерната териториална разпределеност на тези учебни заведения – 49 % от тях са в Пловдив и 51 % в областта, е показателна за липсата на готовност на учебните заведения, без значение дали са в голям град или малко населено място, компетентно да определят вида подкрепа, от която се нуждаят децата/учениците.

При оценката на индивидуалните потребности наред с предложението за определен вид подкрепа (обща или допълнителна), която да се предостави на детето/ученика, РЕПЛРДУСОП препоръчва необходимите специалисти, които е желателно да работят с детето/ученика, според диагнозата и установените от оценката дефицити, за постигане на оптимални резултати и успешна интеграция.

При направената оценка РЕПЛРДУСОП към РЦПППО – Пловдив е препоръчал за децата и учениците на допълнителна подкрепа работа със следните специалисти:

ПРЕПОРЪЧАНИ СПЕЦИАЛИСТИ					
за деца/ученици от учебни заведения	ресурсен учител	Психолог	логопед	рехабилитатор на слуха и говора	зрителна рехабилитация
без екип	**374**	**168**	**180**	**14**	**13**
със собствен екип	**222**	**198**	**169**	**3**	**1**
Общо за деца/ученици	**596**	**366**	**349**	**17**	**14**

От таблицата е видно, че за 62 % от децата/учениците на допълнителна подкрепа освен работа с ресурсен учител е необходима и работа с психолог, а за 59 % от тях - работа с логопед. Изключвайки училищата със свой Екип за подкрепа на личностното развитие, където са съсредоточени по-голям брой ученици със СОП и съответно по-лесно могат да се сформират групи за работа на логопеди и психолози, то **за над 45 % от децата/учениците нуждаещи се от тези специалисти е трудно да им бъдат осигурени поради разпръснатост на децата/учениците в много учебни заведения в различни населени места.**

При оценка на индивидуалните потребности на децата/учениците направена от ЕПЛР към учебните заведения, РЕПЛРДУСОП имаше задължението да се запознае с цялата документация свързана с оценката; да оцени дали е надлежно попълнена; спазени ли са процедурите; надеждност и адекватност на използваните методики за оценка; коректност на препоръките; осигуреност по отношение на необходимите специалисти и др. в резултат на това да направи обосновано предложение към директора на РЦПППО - Пловдив да одобри или не ДПЛР на децата/учениците със специални образователни потребности.

Извършена дейност за одобрение на допълнителна подкрепа – по чл. 190 ал.3 т.1 за общо 259 деца и ученици в 21 учебни заведения

учебно заведение		брой деца	предложени за	
			ДПЛР	ОПЛР
Пловдив – град	**12**	**146**	**132**	**14**
Пловдив – област	**9**	**112**	**100**	**12**
Общ брой	**21**	**259**	**233**	**26**

На този етап, по отношение работата на тези екипи, най-силно впечатление прави кадровата неосигуреност при предоставяне на допълнителна подкрепа (най-вече липсата на логопед), аргументирана с липсата на финансиране.

В периода 31.01.2017 г.- 03.02 2017 г., по утвърден график, съобразно **чл. 190 ал. 3 т.7 от ЗПУО** бяха проведени срещи с родители и законни представители на ученици от ПУ „Стефан Караджа" – Пловдив и ПУ „Архангел Михаил" – Асеновград. РЕПЛРДУСОП се запозна с учениците и личното им портфолио, информира родителите относно промените свързани с новия ЗПУО, възможностите за продължаване на образованието и за придобиване на професионална квалификация след VII и VIII клас на учениците с цел информиран избор на училище.

Проведени консултации по Чл. 190 ал.3 т.7 от ЗПУО са общо 39

учебно заведение	брой консултирани ученици
ПУ „Стефан Караджа” – Пловдив	**32**
ПУ „Архагел Михаил” – Асеновград	**5**
ПГО „Ана Май” – Пловдив	**2**
Общ брой	**39**

За учебната 2016/2017 година бе извършена **една оценка по Чл. 190 ал.3 т.3 от ЗПУО** във връзка със заявление от родител за несъгласие с предложената подкрепа от ЕПЛР към училището.

През изтеклия период **във връзка с Чл. 190 ал.3 т.4 от ЗПУО,** РЕПЛРДУСОП, след оценка на индивидуалните потребности, е **насочил за обучение в специални учебни заведения 33 деца и ученици.**

Проведена оценка по чл. 190 ал. 3 т. 4 от ЗПУО за общо 33 деца и ученици

учебно заведение	брой насочени деца/ученици
ПУ „Стефан Караджа” – Пловдив	**13**
СУ за УУС „Проф. Д-р Ст. Белинов” – Пловдив	**17**
ДГ „Елица” – Пловдив – СГ	**1**
СУ за УНЗ „Луи Брайл” - София	**2**
Общ брой	**33**

От началото на учебната година РЕПЛРДУСОП предлага предоставянето на методическа подкрепа за работа с деца и ученици със специални образователни потребности на всички детски градини и училищата, в които е провеждана оценка на индивидуалните потребности на деца и ученици.

Специалистите от РЦПППО- Пловдив са провели и протоколирали 158 срещи-разговори с ръководствата на учебни заведения във връзка с Чл. 190 ал.3 т.6 от ЗПУО.

При всяка една среща бе разяснявано: процедурата по предоставяне на ДПЛР при условията на новия ЗПУО; формите на подкрепа за личностно развитие и дейностите по тях; дейности, свързани с процеса на подкрепа на приобщаващото образование, извършвани от РЦПППО – Пловдив и др. Беше предоставена възможност на представителите на учебните заведения да поставят вълнуващи ги въпроси писмено в изготвения Протокол за осъществено методическо консултиране.

Във връзка с често възникващи конфликтни ситуации между ученик ХАДВ и негови съученици, мобилна група от РЕПЛРДУСОП към РЦПППО – Пловдив проведе две екипни срещи в СУ “Никола Вапцаров” – Пловдив. Екипът се запозна с документация свързана с оценката на индивидуалните потребности на ученика; изслуша изказвания, мнения, становища на представителите на учебното заведение; проведе разговор с родителя; представи пред аудиторията презентация на тема “Хиперактивност с дефицит на внимание”, свързана с нарушението на ученика и даде препоръки за работа.

В периода 20.02.2017 г. – 24.02.2017 г. се проведе **оценка на индивидуалните потребности на учениците със специални образователни потребности**, записани в помощните училища в област Пловдив **във връзка с §. 2 от ПЗР на НПО, за възможността за обучението им в ЦСОП.**

Проведена оценка по §. 2 от ПЗР на НПО на общо 62 деца и ученици

учебно заведение	брой ученици с допустимо обучение в ЦСОП	брой ученици насочени за обучение в общообр. училище

ПУ „Стефан Караджа” – Пловдив	**56**	**3**
ПУ „Архагел Михаил” – Асеновград	**3**	**0**
Общ брой	**59**	**3**

Във връзка със заявления на родители бяха извършени две оценки по чл. 190, ал. 1 от ЗПУО – одобряване на индивидуална форма на обучение.

В периода 24.04.2017 г. – 28.04.2017 г. бе проведено консултиране на учениците със специални образователни потребности от VII клас в общообразователните училища, оценяващи се с качествени и смесени оценки **във връзка с чл. 190, ал. 3, т. 7 и чл. 145, ал. 6 от ЗПУО. Консултирани бяха 31 ученици,** родителите бяха информирани за възможностите за продължаване на образованието или за придобиване на професионална квалификация на учениците и направиха информиран избор на до три учебни заведения.

Проведено консултиране по чл. 190, ал. 3, т. 7 на общо 31 ученици

	брой ученици	направили избор да продължат	брой ученици
Ученици от Средно училище	**16**	**в същото училище**	**15**
		в друго училище	**1**
Ученици от Основно училище	**15**		
Общ брой	**31**		

Учениците и техните родители предпочитат да продължат обучението си в същото учебно заведение, защото средата им е позната.

В периода 22.05.2017 г. – 31.05.2017 г. бе проведена оценка на индивидуалните потребности на 31 деца във връзка с чл. 190, ал. 3, т. 9 от ЗПУО, отлагане от задължително обучение в I клас.

Проведена оценка по чл. 190, ал. 3, т. 9 от ЗПУО на общо 31 деца

	брой деца
Отложени от задължително обучение в I клас	**31**
Общ брой	**31**

Общият брой направени оценки от РЕПЛРДУСОП през учебната 2016/2017 година са:

Оценки:	**Брой учебни заведения**	**Брой деца/ученици**
чл. 190 ал. 3 т.2 от ЗПУО	**175**	**520**
по чл. 188. ал. 5 от ЗПУО	**11**	**113**
по чл. 190 ал.3 т.1	**21**	**259**
Чл. 190 ал.3 т.7 от ЗПУО	**3**	**39**
чл. 190 ал. 3 т. 4 от ЗПУО	**4**	**33**
§. 2 от ПЗР на НПО	**2**	**62**
чл. 190, ал. 1 от ЗПУО	**2**	**2**
По чл. 190, ал. 3, т. 7	**25**	**31**
По чл. 190, ал. 3, т. 9	**23**	**31**
Общ брой	**218**	**1090**

През учебната година дейността на РЕПЛРДУСОП протича нормално, без напрежение по отношение на организацията на работата, връзката с учебните заведения и тяхното отношение към институцията.

Въпреки, понякога възникващите противоречия, не се забелязваше ескалация на напрежението между участниците в процеса – специалисти, училищен екип и родители.

Ръководствата и екипите в учебните заведения приемат специалистите от РЦПППО като авторитети, съдействат за осигуряване на нормална среда за работа и се съобразяват с направените предложения и препоръки.

II. МАТЕРИАЛНО-ТЕХНИЧЕСКА БАЗА

Състояние на сграден фонд:

- външна архитектура – РЦПППО се помещава в една основна сграда, състояща се от етаж и избени помещения и друга – с помощни функции – част от етаж към бившата СДГ за ДУС „Ф. Урбих“ – Пловдив. И двете сгради са етапно ремонтирани от РЦПППО – Пловдив външна топлоизолация, алуминиева дограма, покрив – поставена рулонна покривна хидроизолация.
- достъпна архитектурна среда – има изградена рампа и подходяща настилка за улесняване на достъпа до залата по психомоторика и логопедичния кабинет.
- вътрешна архитектура – в основната сграда са обособени 3 кабинета, една учителска стая и архивни помещения, склад и санитарен възел. Във помощната сграда се намира зала по психомоторика, логопедичен кабинет и санитарен възел. През настоящата година се направи козметичен ремонт на двете сгради, като основен приоритет бяха архивните помещения, където се направи хидроизолация. В голямата зала и логопедичния кабинет се подмени дограмата и се закупиха климатици за всички помещения. Беше извършена вертикална планировка и подмяна на настилката в двора между двете сгради. Подновена е амортизираната техника, която обезпечава административната и учебно-възпитателната дейност – закупени са два стационарни компютри и 49 съвременни лаптопа ACER за педагогическите специалисти. Налице е техника и мебели за обзавеждане на 30 ресурсни кабинета.
- Спортни съоръжения – оборудвана зала по психомоторика, където тази година поставихме басейн с топки.
- Безопасна среда – налице е съвременна инсталация за охрана и безопасност и в двете сгради – СОТ, а в основната сграда е подсигурено и видеонаблюдение. Извършено е замерване на средата през месец декември 2016 година.

Изводи: Към настоящия момент РЦПППО – Пловдив разполага със сграда за ползване, която е в добро общо състояние. Недостатък е несамостоятелността и ограничения брой помещения, предвид назрялата обществена потребност, свързана с процеса на приобщаващо образование. През годините са направени текущи ремонти, в съответствие с изискванията за безопасност, енергийна ефективност и хигиенни съображения. Извърши се вътрешно преустройство, с цел промяна предназначението на помещения, поради увеличения капацитет и недостиг на място за съхранение на архивна документация и оборудване. Направи се подмяна на ел. инсталацията и се извършиха замервания на факторите на работна среда – шум, осветеност, запрашеност, съгласно изискванията на

нормативните актове. Осигурена е достъпна архитектурна среда. РЦПППО – Пловдив ползва при необходимост площадката на бившата СДГ за ДУС „Ф. Урбих“ – Пловдив, в чиито двор се намира. През настоящата година се извърши ремонт със средства на РЦПППО – Пловдив на дворното пространство. Извърши се вертикална планировка и подмяна на 232 кв. м плочи и 40 л.м бордюр, но все още има необходимост от обезопасяване от външни лица и изграждане на подходящи съоръжения. РЦПППО – Пловдив има изградена съвременна инсталация за охрана и безопасност.

С навлизане на новите технологии в образователния процес се налага да се търсят по-атрактивни и технологични решения, които да отговарят на потребностите на съвременните деца. Използването на информационните и комуникационните технологии е съществен елемент на грамотността на всеки човек и необходимо условие за неговата лична и професионална реализация. Поради това РЦПППО – Пловдив закупи 40 лицензa за **образователната платформа „Уча се“**, с цел разширяване и обогатяване средата на обучение, подобряване на съществуващите статични форми на учебни материали и осъществяване на динамични мултимедийни разработки, интегриращи образ, звук, анимация и текст.

В подкрепа на обучителния процес на децата и учениците със специални образователни потребности, специалистите от РЦПППО – Пловдив използват ефективно различни информационни и комуникационни технологии, утвърдили се в годините образователни софтуерни продукти, подпомагащи подобряването на когнитивните процеси, качествата на вниманието, ориентирането в пространството и изграждането на количествени представи, развитието на речта и езика. РЦПППО – Пловдив продължава **партньорството си с платформата I-portal**, разработена специално, за да подпомага обучението на деца и е подходяща за дистанционно обучение и на деца със СОП, които временно, поради заболяване, не посещават училище или като възможност за даване на насоки и екипна работа между родител, дете и ресурсен учител.

Петнадесет специалисти – логопеди и психолози, бяха обучени и сертифицирани за работа със скрининг тест за оценка на детското развитие Denver II за деца от 0 до 6г.

При измерване интелигентността на деца от 6 до 16 години седем обучени и сертифицирани специалисти от РЦПППО – Пловдив работят с **теста Векслер.**

При оценка на езиково-говорните компетенции **двадесет и един** обучени и сертифицирани специалисти разполагат и използват стандартизиран тест **Д.П.Е. 3-4** (Диагностика и превенция на езика 3-4 години).

Четиринадесет специалисти разполагат и използват в работата си алтернативната система за комуникация **P.E.C.S.**

Двадесет и един обучени специалисти работят със **„Скрининг тест за тригодишни деца”.**

Осем специалисти са обучени за прилагане на Монтесори техники, **дванадесет** са преминали обучение по Релационна психомоторика, а **тридесет** – Арттерапевтични техники.

Тридесет специалисти използват в практиката си **нови техники и стратегии за работа с деца и ученици с интелектуални затруднения и специфични нарушения на способността за учене.**

Двадесет специалисти са обучени да прилагат в работния процес **позитивни подходи и техники**, при деца с предизвикателно поведение и действия, за снижаване на гнева и защита на детето от автоагресия и агресия.

Успешно продължава да се прилага холандската система за обучение по математика I-ви и II-ри модул – социална компетентност на деца с обучителни трудности **„РЕМЕЛКА”,** по която са обучени и снабдени със съответните материали 50% от ресурсните учители.

Двадесет специалисти са запознати с различни световни практики и нови научни схващания за мултисензорния принцип при работа с малки деца със СОП.

Разработените, в електронен вариант, работни листове от специалисти на РЦПППО – Пловдив по математика **„Таблично деление” и „Писане на букви по пунктир“ са неизменна подкрепа в работата.**

В сайта на РЦПППО – Пловдив са представени работните листове по математика **„Лесно смятане”** за числата до 10, **„Таблично умножение”, „Базисни понятия за малкото дете”** и „**Помагало за ученици с индивидуални потребности и потенциални способности (Стара история)”**.

При извършване на функционалната диагностика активно се използва **психо-педагогическия инструментариум,** създаден от специалисти на РЦПППО – Пловдив с цел единна диагностика за децата от предучилищна и начална училищна възраст. **Единната диагностика за психологическо изследване на децата и учениците** със СОП включва тестове, обхващащи целия диапазон процеси в познавателното развитие на детето. Тестовите батерии детайлно дават оценка на основните когнитивни процеси – внимание, памет, мислене, възприятия и представи и са разделени по възрастов признак. Това спомага за съставяне на адекватен и полезен план за работа с детето/ученика със СОП както от психолозите, така и от останалите специалисти.

Диагностиката на езиково-говорно развитие и комуникативни умения цели обследването на импресивна реч, експресивна реч, писмена реч (четене, писане) и комуникативни умения. Диагностичният материал, събран в албум, дава възможност да бъдат изследвани компонентите на езика: фонология, семантика, морфология, синтаксис и прагматика. Упражненията са диференцирани по възраст.

Работи се и с **диагностика за деца и ученици със зрителни и слухови затруднения.**

РЦПППО – Пловдив разполага с обособени **логопедичен кабинет, зала по психомоторика и консултативен кабинет**. Залата по психомоторика се използва както при деца с интелектуални, физически, сензорни нарушения, така и при деца с аутизъм и множество увреждания. Логопедичният кабинет разполага освен със специфични дидактични материали и с **Монтесори материали,** с цел подпомагане сензорното развитие на децата.

Професионално оборудваните специализирани кабинети и залата по психомоторика се посещават от **7** деца. Малко са родителите, осъзнали предимствата на работата с децата им в подходящи условия, които дават възможност за използване на повече дидактични средства и постигане по-голяма ефективност в работата с децата.

С цел своевременното планиране от страна на специалистите, организиране и включване в обучения, презентации, работни листове, диагностика, анализи и др., беше

изготвен **календар с дейности** – всички културно-масови и учебно-възпитателни. Същите са качени на сайта на РЦППО – Пловдив и таблата в ресурсните кабинети.

В учебните заведения на територията на гр. Пловдив и областта функционират 52 ресурсни кабинета, като 5 от тях са новооткрити през тази учебна година: СУ "Св. Св. Кирил и Методий" – Пловдив, ОУ „Хр. Смирненски" – Раковски, СУ "П.Р.Славейков" – Кричим, ОУ „Г. С. Раковски" – с. Болярци, ОУ „Дядо Иван Арабаджията" – с. Царацово.

В учебните заведения, в които не са осигурени ресурсни кабинети все още се налага да се търсят свободни стаи за работа, което затруднява учебно-възпитателния процес. **Процентът учебни заведения без ресурсен кабинет е 69%,** а аргументът е **липсата на подходяща материална база.**

Има изградени 4 асансьора в СУ „Св. Св. Кирил и Методий", Пловдив, ДГ „Славей", Пловдив, ДГ „Буратино", Пловдив; ДГ „Светлина", Пловдив. Рампи има в 29 учебни заведения; маркировка – в 16 училища; тоалетна за инвалиди – 11; физкултурен салон – 105; дидактични материали за работа с деца и ученици със СОП - в 96; техника за нуждите на ресурсното подпомагане - в 34. Залите за двигателна активност са 8 ДГ „Валентина" - Пловдив, ДГ „Рая" - Пловдив, ДГ „Чайка" – Пловдив, НУ „Васил Левски" – гр. Кричим, НУ „Св. Св. Кирил и Методий" – гр. Кричим, ОУ „Пенчо Славейков" – Пловдив, СУ „Св. Софроний Врачански" – Пловдив, ОУ „Св. Св. Кирил и Методий" – с. Куртово Конаре. В 34 учебни заведения има огледала, четири от които са поставени през изминалата учебна година в ДГ „Първи юни" – с. Градина, ОУ „Г. С. Раковски" – с. Болярци, ОУ „Хр. Ботев" – гр. Стамболийски, СУ „Л. Каравелов" – Пловдив. През изминалата учебна година НУ „Климент Охридски" – гр. Пловдив е закупило учебници на уголемен шрифт, ДГ „Осми март" – Пловдив са инсталирали подвижна площадка по БДП, виртуална платформа за симулативно обучение, в ДГ „Наталия" – Пловдив са закупени уреди за физкултурни занимания. Обзавеждане за ресурсните кабинети са закупили ОУ в с. Богданица и в ОУ „Св. Св. Кирил и Методий" в с. Чешнегирово. НУ „Христо Ботев" в с. „Йоаким Груево" са реновирали ресурсния кабинет.

По отношение осигуряване на подкрепяща среда в детските градини и училищата, в които се обучават деца и ученици със СОП, се изразходват средства в различно процентно съотношение. Учебни заведения, изразходвали на 100% средствата са 45. Частично изразходвани са средствата в останалите учебни заведения, при които процентът на усвояване на средствата е различен.

С приемането на новия Закон за предучилищно и училищно образование се даде възможност на всички учебни заведения да организират самостоятелно процеса на предоставяне на обща и допълнителна подкрепа. Училищата, които създадоха свои екипи и поеха предоставянето на обща и допълнителна подкрепа са следните:

СУ "Найден Геров" – Пловдив, ОУ „Димчо Дебелянов" – Пловдив, ОУ „Яне Сандански" – Пловдив, ОУ „Райна Княгиня" – Пловдив, СУ „Димитър Матевски" – Пловдив, СУ „Св. Константин-Кирил Философ" – Пловдив, СУ „Черноризец Храбър" – Пловдив, СУ „ Хр. Г. Данов" – Пловдив, ОУ „Димитър Талев" – Пловдив, ОУ „Васил Левски" – Пловдив, СУ „Константин Величков" – Пловдив, СУ „Св. Седмочисленици" – Пловдив, ОУ „Христо Ботев" – Съединение, СУ „Асен Златаров" – Първомай, ОУ „ Христо Ботев" – Раковски, НУ „Неделя Петкова" – Сопот, ОУ „Райно Попович" – Карлово, СУ „Христо Проданов" – Карлово, ОУ „Васил Левски" – Карлово, ОУ „Кирил и Методий" – Асеновград.

В тези учебни заведения са одобрени за ДПЛР 259 деца и ученици, за които ресурсното подпомагане се осъществява не от РЦПППО, а от техните екипи.

РЦПППО – Пловдив работи с деца и ученици със СОП, обучаващи се в **163 учебни заведения** на територията на град Пловдив и областта:

	Детски градини	Училища
Пловдив 1	**35**	**43**
Пловдив – област 47	**23**	**62**
Общ брой 48	**58**	**105**

Общият брой на детските градини и училищата, в които се обучават ученици със СОП към РЦПППО е 78 в Пловдив, а общият брой на детските градини и училищата в областта към РЦПППО е 85. От така представените данни става ясно, че в учебните заведения в град Пловдив, където има по-многобройни групи ученици със СОП на едно място, директорите поеха организирането на приобщаващото образование чрез създаване на свои екипи за подкрепа на личностното развитие.

При 392 деца и ученици на ресурсно подпомагане в 163 учебни заведения на територията на Пловдив и областта, се получава, че средно по 2 деца се обучават във всяко едно учебно заведение. Това налага специалистите, работещи с тези деца да посещават по няколко учебни заведения на ден. Разпиляността на училищата и детските градини отнема от времето за работа с децата и води до удължаване на работния ден за специалистите. Затрудняват се оформянето на ресурсните групи и изготвянето на седмичния график за работа с децата. Допълнителната натовареност на специалистите е и работата с документация на повече на брой учебни заведения. Тези факти влияят негативно на мотивацията на кандидатите за работа в сферата на ресурсното подпомагане и я правят непривлекателна.

III. КАДРОВА ОСИГУРЕНОСТ

За настоящата учебна година в РЦПППО – Пловдив относно работа с децата са ангажирани **56 –** педагогически специалисти. От тях **40** ресурсни учители, **7** психолози и **7** логопеди, директор и ЗДУД.

Във връзка с новоприетия Закон за училищно и предучилищно образование, съгласно заповед на ръководството на РЦПППО – Пловдив, е сформиран Регионален екип за подпомагане личностното развитие на деца и ученици със специални образователни потребности, който е в разширен състав и включва 2-ма логопеди, 2-ма психолози и 4-ма ресурсни учители, представител на Отдел закрила на детето и на 3 специални училища и общопрактикуващ лекар.

Ресурсните групи са **39 на брой** и обхващат **392** деца и ученици към 30.06.2017г. Същите се обучават в **105** общообразователни училища и **58** детски градини от **48** населени места на територията на **18** общини от Пловдивска област. От специалистите пътуващи са **34**. Това са повече от ¾ от общия брой, което прави работата ни все по-трудна за организация, и е повод за значителни текущи разходи и текучество на висококвалифициран персонал. Средно на населено място се падат по три учебни заведения, което води до разпокъсаност на работното място и изработването на групите за подпомагане.

В екипа на РЦПППО 72% са магистри, 18% са бакалаври и 41% с ПКС. Четирима от специалистите са докторанти по специална педагогика и специална психология към ПУ „Паисий Хилендарски", а един има научно-образователна степен в същото направление. 70% от специалистите имат повече от една специалност, като двама притежават и медицинско образование; 29% имат три и повече специалности.

Към момента ресурсните учители освен специална педагогика имат ресурс и като:

- рехабилитатор на слуха и говора – 3 специални педагози;
- рехабилитатор на зрително затруднени деца – 1;
- брайлист – 2;
- преминали квалификационен курс полезни умения, ориентиране и мобилност – 3;
- 17 от бакалаврите по „Специална педагогика" са защитили магистратура по „Комуникативни нарушения";
- 5 от бакалаврите по „Специална педагогика" са защитили магистратура по „Психология";
- 8 колеги притежават и квалификация ПУП/ НУП;
- 3 колеги притежават квалификация и като учители по различни учебни предмети

В РЦПППО – Пловдив четирима от педагозите са главни учители, 9 са старши учители. Заемащите длъжността главен и старши учител въвеждат и подпомагат работата на новоназначени учители, оказвайки методическа подкрепа за ефективно включване в образователния процес. Срещите им се осъществяват два пъти месечно по предварително изготвен график.

В РЦПППО – Пловдив е създадена организация за екипна работа. За осъществяването и са сформирани: Екип по архивиране, Екип по културно-масови прояви, Екип за въвеждане в работата на новопостъпващи колеги, Екип за подпомагане административната дейност на директора, Екип по връзки с обществеността и изграждане на положителни нагласи.

В РЦПППО – Пловдив има разработени вътрешни правила за подбор и организация на управление на човешките ресурси. За осъществяването на своите правомощия по подбор на кандидати, директорът назначава Комисия. Създадена е процедура за подбор (Бланка на кандидата от проведено интервю за работа), включваща разглеждане на документи, „Тест за компетентност на ресурсния учител" и събеседване. През първи срок се извърши подбор и въвеждане в работата на осем нови колеги.

Изготвено и утвърдено е Сведение списък Образец № 3, поименно и структурно щатно разписание, които своевременно се актуализират.

Активно действащ е сформираният Комитет за безопасни условия на труд, който обучава новоназначени колеги и периодично извършва инструктаж, свързан с безопасност на труда.

В началото на учебната 2016/2017 година се изготвиха:

- годишни планове за дейността на всички специалисти;

- лично дело на всяко дете/ученик със СОП, съдържащо необходимите документи, които се актуализират през учебна година;

- тетрадки за обратна връзка с родителите, в които се отразява, както темата и целите на текущото занятие, така и актуалното им емоционално състояние към момента;

- седмични графици на ресурсните учители, съгласувани с директорите на учебните заведения и утвърдени от директора на РЦПППО – Пловдив;

- седмичен план-график за работата на психолози и логопеди, съобразен със заетостта на децата/учениците в учебните заведения и утвърден от директора на РЦПППО – Пловдив;

- извършване на Функционална оценка на индивидуалните потребностите на децата/учениците със СОП от ЕПЛР по предварително изготвена бланка от специалистите на РЦПППППО – Пловдив;

- допълване на екипите към училищата, при невъзможност от тяхна страна да се сформира такъв, за извършване на оценка на индивидуалните потребности на децата и учениците;

- изготвяне на План за подкрепа за всяко едно дете / ученик със СОП от ЕПЛР, осигуряващ гъвкав подход, относно индивидуалните потребности на всяко дете/ученик, одобрен от родителя и утвърден от директора на учебно заведение;

- логопедична карта за всяко дете/ученик от групите на логопедите;
- амбулаторна книга на логопеда;
- карта за психологическа работа за всяко дете от групата на психолога;
- психологическа карта за проследяване динамиката в развитието;
- план-график и тематично разпределение за осъществяването срещите на ЕПЛР;
- справка за съществуващата подкрепяща среда в учебните заведения.

IV. АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ДЕЙНОСТТА НА СПЕЦИАЛИСТИТЕ В РЦПППО – ПЛОВДИВ

1. Анализ на дейността на ресурсните учители.

1.1. Образователно-възпитателен и рехабилитационен процес.

Учебно-възпитателният процес се основава на комплексна оценка на индивидуалните образователни потребности на детето/ученика от групата в началото на учебната година.

В учебно-възпитателната си работа специалистите от РЦПППО – Пловдив, освен подпомагането по учебни предмети в часовете и извън тях, изграждат умения за общуване и адекватно социално поведение за работа в група и за формиране на личностни качества като дисциплина, самостоятелност, отговорност и др. Формират се трудово-професионални умения, насочени към различни области, в зависимост от специалните образователни потребности на учениците. Работи се за формиране и усвояване на знания и умения за самостоятелно справяне с елементарни битови проблеми и ситуации; прилагане на усвоените знания в ежедневието.

Основната цел на учебно-възпитателната работа е, чрез овладяване на знания и умения, адекватни на индивидуалните способности и потребности на децата и учениците със специални образователни потребности, да се достигне до успешна социална интеграция и професионална реализация.

Използват се практиките, усвоени от специалистите в обученията на **Логопедичен център „РОМЕЛ”** – София, за работа при: корекция на нарушенията в писането и четенето, дефицити на невербалната комуникация; работа при деца със зрително-моторни дефицити.

Колеги, преминали обучения „Монтесори терапевтични практики”, „Адаптиране на учебно съдържание за ученици със СОП“ и „Приобщаваща класна стая“ успешно използват

елементи в работата си по математика, четене, околен свят. Овладяват се основни умения за самообслужване, усещания, осъзнаване на съотношения, част от цяло, характеристики, класификации и използване на предмети от околната среда според предназначението им.

Начинът на оценяване на децата и учениците със СОП е представен в следната таблица:

Оценяване:	
Количествени оценки /ДОС/	**121**
Качествени оценки /ПИ, СС, СЗ/	**79**
Смесени оценки /ДОС и ПИ, СС, СЗ/	**192**

31% от децата и учениците, които са на ресурсно подпомагане, предоставено от РЦПППО – Пловдив се обучават по Държавен Образователен Стандарт (ДОС); 20% не покриват изискванията на ДОС – обучават се по Индивидуални учебни програми и Индивидуални учебни планове и се оценяват с качествени оценки. Останалите 49% частично покриват ДОС: оценяват се по един или няколко предмета с количествени оценки, а по останалите предмети, по които не достигат ДОС – с качествени. **Общият процент на деца с разработен Индивидуален план е 69%** и включва тези с качествени и смесени оценки. **Броят изготвени индивидуални учебни програми е 1250, а броят на индивидуалните учебни планове е 271.**

От таблицата става ясно, че:

- Процентът на децата/учениците, които се оценяват само с качествен показател, е значително по-малък, от този на децата/учениците, които се оценяват с количествен показател или със смесено оценяване.

Смесено оценяване има при деца/ученици, които не покриват държавните образователни стандарти по един или повече предмети. Учебните предмети, при които децата срещат затруднения в овладяването на учебния материал са именно БЕЛ, Математика, чужд език, разказвателни предмети и природните науки. При обучението по Технологии, Физическо възпитание и спорт, Музика, Изобразително изкуство повечето учениците не изпитват сериозни затруднения и се справят задоволително, в частни случаи се налага и работа с подкрепа.

Често срещан проблем е инертността в оценяването на учениците със СОП. Той се изразява в нагласата на общообразователните учители - веднъж оценено с качествена оценка, детето е неспособно да достигне ДОС. Оттук произтичат затрудненията, които срещат ресурсните учители като медиатори между родители и общообразователни учители.

31 % от децата/учениците със СОП е възможно да получат документ за завършена степен на образование. Те биха могли да продължат образованието си без ограничение в профилирани или професионални паралелки, също така и във висши учебни заведения. Именно този факт възлага върху ЕПЛР към учебните заведения, голямата отговорност да ги подпомага в полагането на усилия, поощряването за постигане на по-високи постижения в образователния процес.

При 20% деца/ученици, които по нито един от учебните предмети не достигат ДОС, е от голямо значение целите и задачите, заложени в Индивидуалните учебни програми, да бъдат съобразени с индивидуалните им потребности и възможности. За постигането на

тази цел членовете на ЕПЛР е необходимо да съгласуват цели, задачи, методи и средства в обучението и възпитанието на децата.

ЕПЛР, в частност ресурсните учители, имат отговорността да оказват своевременна методическа подкрепа в подпомагането на педагозите в учебните заведения относно адаптирането на учебното съдържание, съобразно способностите и потребностите на децата/учениците.

Ресурсното подпомагане на деца и ученици със СОП се осъществява:

В клас/група	**10**
В ресурсен кабинет	**188**
В клас/ресурсен кабинет	**191**
На индивидуално обучение	**3**

Данните в таблицата сочат, че има баланс между учебните занятия на ресурсните учители, провеждани в ресурсен кабинет, и провежданите смесено в кабинет и клас. По-леките форми на нарушение позволяват обучението да се извършва екипно с останалата част от групата/класа. Именно в тези случаи се набляга върху повишаване нивото на концентрация, превключване на вниманието, повишаване активното участие в учебния процес, развиване на уменията за екипна работа, самостоятелно справяне с учебните задачи, създаването на приятелски отношения с връстици от групата/класа. Извеждането от клас на децата/учениците се налага поради особеностите на съответните нарушения. При създаването на спокойна работна атмосфера, индивидуалната работа с тях води до постигането на по-добри резултати. Този начин на педагогическо взаимодействие е подходящ при деца/ученици, които са с хиперактивност, повишена сензитивност, затруднение при концентрация, наличие на агресивни прояви. От изключителна важност е провеждането на индивидуални занимания по специалните предмети при деца/ученици със сензорни нарушения.

Тук възниква въпросът колко училища и детски градини са осигурили ресурсен кабинет за обучението на децата със СОП. И колко от тези кабинети са подходящи като предназначение – оборудване, наличие на дидактични и помощни средства и материали, санитарно-хигиенни изисквания.

Форма на обучение при ресурсно подпомагане:

Дневна	**372**
Индивидуална	**5**
Комбинирана	**15**

За трета учебна година комбинираната форма на обучение се отчита като добро решение при случаите, в които възможностите за обучение в дневна форма са изчерпани. Особено подходяща се оказва за ученици от аутистичния спектър, както и за такива с множество увреждания и личностни разстройства. Комбинираната форма на обучение

налага общообразователни учители да провеждат индивидуални часове с учениците, което разкрива възможности пред тези учители да се запознаят добре с реалните способности, интереси и специфичните начини на обучение на децата със СОП. Това налага необходимост педагозите в общообразователните училища да получават специализирано обучение в посока на практическата работа с децата със СОП. Тази форма на обучение изисква и добро съгласуване на дейността и опита на специалистите от ЕПЛР на конкретните ученици.

Поради влошено здравословно състояние или необходимост от консултации със специалисти от страната и чужбина, децата често отсъстват от учебни занятия.

В края на учебната година ресурсните учители отчетоха **2028** основателни отсъствия и **62** – неоснователни. Причини за неоснователните отсъствия са:

- емоционално-поведенчески особености;
- деца от институция и от малцинствата, при които липсва родителски контрол и ангажираност.

Във връзка с кампанията за НВО се проведоха заседания на ЕПЛР към учебните заведения съвместно с родителите, където се даде становище относно явяването на изпитите. РЦПППО – Пловдив осигури подпомагането на учениците със СОП, явяващи се на НВО за 4-ти, 7-ми и 8-ми клас, като **определи 31 специалиста**, като консултанти според подадените заявки от училищата.

Подлежащи на НВО за учебната 2016/2017 год. са 52 ученика. От тях 30 са 4 клас, 20 са в 7 клас и по 1 в 8 клас и в 12 клас. Освободените с протокол на ЕПЛР са 34 ученика. Не явили се по здравословни причини са 6 ученика. Явилите се са 11, като всички са се обучавали по ДОС. От четвъртокласниците, подлежащи на НВО са се явили 23,3 %, а не са се явили 76,7 %.

От явилите се на НВО в 4 клас по предмети са участвали:

- БЕЛ – 57%,
- Математика – 57%,
- ЧО – 100%,
- ЧП – 86%

Средният успех от НВО за 4 клас по предмети е:

- БЕЛ – Много добър (5,13),
- Математика – Много добър (4,56),
- ЧО – Много добър (4,64),
- ЧП – Отличен (5,54)

От 20 ученика, подлежащи на НВО за 7 клас, са се явили 20%, а не са се явили 80%.

От явилите се на НВО в 7 клас по предмети са участвали:

- БЕЛ – 100%,
- Математика – 100%,
- ЧЕ – 50%,

Средният успех от НВО за 7 клас по предмети е:

- БЕЛ – Слаб (2,95),
- Математика – Слаб (2,67),
- ЧЕ – Добър (3,50),

Успешно представилите се от НВО в 4 клас са 95% от явилите се.
Успешно представилите се от НВО в 7 клас са 60% от явилите се.

Някои от учениците, които са се явили на НВО в 4 или в 7 клас са се представили успешно на част от изпитите и неуспешно на други.

Най-високият среден успех е на НВО в 4 клас по ЧП (Отличен) и по БЕЛ, Математика и ЧО (Много добър). Тази успеваемост на учениците със СОП се дължи, от една страна, на интересът им към предметите ЧО и ЧП, а от друга страна на добрата им подготовка по предметите, както й на формираните умения да прилагат наученото в нова ситуация.

Ниският среден успех на явилите се ученици със СОП на НВО в 7 клас се дължи на няколко причини. От една страна, за седмокласниците със СОП, усвояването на учебния материал постепенно се усложнява и се увеличават абстрактните понятия и представи. Успешното справяне по предметите изисква прилагане на анализ, обобщение и логическо мислене, които за голяма част от учениците на ресурсно подпомагане са слаба страна.

Тези факти налагат необходимост да се планира развитие на повече практически умения и компетенции при тези ученици, както й организиране на адекватно на способностите и личностните особености професионално профилиране на учениците със СОП в среден и горен курс. Това би допринесло за повишаване на мотивацията, успеваемостта и приобщаването им.

1.2. Съвместни дейности и инициативи с учители от детските градини и училища.

Благодарение на успешната информационна кампания, проведена през месец август от РЦПППО – Пловдив, относно приобщаващото образование, 20 училища от град Пловдив и областта преминаха към самостоятелна организация при предоставянето на обща и допълнителна подкрепа на деца/ученици със СОП от 15.09.2016г. От 01.01.2017г. 8 учебни заведения организираха ДПЛР за деца и ученици със СОП с подкрепата на местни ресурси: ОУ „Хр. Г. Данов“ – Клисура, ПГЖТ „Хр. Смирненски“ – Карлово, ОУ „Ген. Карцов“ – Христо Даново, ДГ „Роза“ – Сопот, ДГ „Слънчево детство“ – Сопот, ДГ „Н. Вапцаров“ филиал „Слънце“ – Асеновград, ДГ „Зорница“ – Асеновград, ДГ „Детелина“ – Раковски.

В началото бяха сформирани мобилни групи, които направиха срещи с директорите на всички учебни заведения от Пловдив и областта, където има деца и ученици със СОП. Бяха разяснени: процедура по предоставяне на допълнителна подкрепа; формите на подкрепа за личностно развитие /обща и допълнителна/ и дейностите по тях; дейности, свързани с процеса на подкрепа на приобщаващото образование, извършвани от РЦПППО – Пловдив; индивидуален учебен план, индивидуална учебна програма, план за подкрепа на детето и ученика със СОП; екип за подкрепа на личностно развитие; видове методическа подкрепа, които РЦПППО – Пловдив може да оказва на учебните заведения. Срещите са протоколирани. Дадена беше възможност на директорите да запишат своите въпроси и тревоги.

През учебната година ресурсните учители в помощ на класния ръководител придружаваха учениците със СОП при различни мероприятия на общообразователните училища.

1.3. Реализация на консултативна дейност.

Ресурсните учители реализират между 1 и 2 часа седмично регламентирани консултации, лопеди по 1 час седмично в Регионален център, а психолози – по 1 час седмично по предварително изготвен график като работят с класа/групата, където е интегрирано детето със СОП. Проведени са 47 срещи с класове през учебната година.

Консултативната дейност в РЦПППО – Пловдив се реализира в различни направления:

1.3.1. Консултиране на родители

- консултиране на родителите на деца със СОП относно възможностите, които предоставя допълнителната подкрепа;
- спецификата на психо-физиологичните особености на децата им;
- конкретни форми и начини за самоподготовка на детето/ученика, за да се развият полезни умения за самостоятелен и независим живот;
- динамика в развитието на децата им – успехи и трудности при работа; възникнали проблеми, свързани с преодоляване на тревожността и агресията; възможностите за професионална реализация; участието им в различни форми на обучение – семинари, лекции и т.н.; консултации, относно различни форми на терапия и рехабилитация.

Консултациите на родителите се осъществяват при индивидуални и училищни родителски срещи.

- консултиране на родителите на други деца и ученици в групата и класа, относно специфичните особености на децата със СОП, свързани с вида нарушение и необходимостта от емпатия и толерантност.
- консултиране на родители на деца, нуждаещи се от допълнителна подкрепа - ресурсно подпомагане, относно необходимите документи за явяването им пред РЕПЛРДУСОП към РЦПППО - Пловдив.

1.3.2. Консултиране на специалисти

Проведените консултации са относно:

- индивидуалните психо-физически особености на всяко дете;
- препоръчителни форми и методи на работа с него;
- подобряване на подкрепящата среда в учебното заведение;
- изготвяне и водене на задължителната документация;
- адаптиране и изготвяне на тестове за входни и междинни нива по общообразователните предмети.
- НВО, ДЗИ

1.3.3. Консултиране на ученици

- консултиране на деца и ученици със СОП по проблеми, свързани с техните когнитивни процеси; взаимоотношенията им с връстници, учители и родители;
- трудности в усвояването на учебния материал;
- консултиране на зрително затруднени ученици за участие в тестове;
- консултиране на съученици от психолозите към РЦПППО – Пловдив по предварително изготвен от тях график един час седмично извън ЗПН в класа/групата, където е интегрирано детето;
- консултиране по инцидентно възникнали проблеми и конфликтни ситуации между деца в норма и деца със СОП.

1.3.4. Консултиране на колеги ресурсни учители

- работа с деца и ученици със сензорни нарушения;
- лингвистично и комуникативно развитие на децата и учениците със СОП;
- новопостъпили на работа в РЦПППО – Пловдив учители, които се наставляват от старши и главни учители относно функции, дейности, задължения и водене на необходимата документация.
- консултиране и оказване на методическа подкрепа относно приобщаващото образование на бивши колеги, работещи в сферата на ресурсното подпомагане в училищата, организирали сами екипите си

Проведени консултации	**ресурсни учители**	**логопеди**	**психолози**
С учители/директори	**838**	**51**	**95**
С родители	**756**	**52**	**114**
С родители на други деца	**38**	**10**	**11**
С други деца	**15**	**3**	**6**

Специалистите на РЦПППО – Пловдив редовно участват в часовете на класа, педагогически съвети, оперативки и родителски срещи в учебните заведения, което допринася за успешната екипна работа.

Участие на специалисти от РЦПППО – Пловдив	**Ресурсни учители**	**логопеди**	**психолози**
в родителски срещи	**13**	**-**	**-**
в ПС и оперативки	**64**	**-**	**-**
в час на класа	**2**	**-**	**47**

1.3.5. Екип, организиращ осъществяването на форми за повишаване квалификацията на учителите по общини.

РЕПЛРДУСОП към РЦПППО – Пловдив извършва кадрово и методическо подпомагане на детските градини и училищата по отношение на предоставянето на допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със специални образователни потребности. Това става възможно чрез:

- ✓ осигуряване на методика и инструментариум;
- ✓ специалисти за участие в екипите за подкрепа за личностно развитие в учебните заведения;
- ✓ консултиране по отношение на изграждането на подкрепяща среда в учебното заведение.
- ✓ предлага и организира при необходимост предоставянето на методическа подкрепа за работа с деца и ученици със специални образователни потребности на детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие.

Във връзка с предоставянето на методическа подкрепа **мобилна група от РЕПЛРДУСОП към РЦПППО – Пловдив, проведе две екипни срещи** в СУ "Никола Вапцаров" – Пловдив, насочени към преподаватели на ученик с предизвикателно и конфликтно поведение. Психолог към РЦПППО – Пловдив проведе тренинг със

съучениците на проблемния ученик с цел създаване на спокойна атмосфера в класа, да се усвоят начини за справяне в стресови ситуации, да се работи с класа за припознаване на ученика като част от него.

- ✓ За повишаване квалификацията на общообразователните учители мобилна група към РЦПППО – Пловдив има готовност за оказване на методическа подкрепа със специалисти от учебните заведения по предварително подготвени актуални теми, касаещи процеса на приобщаване на деца и ученици със специални потребности тема.

2. Анализ на дейността на логопедите

От началото на учебната година **се работи с 174 деца и ученици с езиково-говорни проблеми**, като с приоритет са тези с аутизъм, увреден слух, дизартрия, множество увреждания, ЕГН, СНСУ, СРРЕ, СРУУ.

Децата и учениците се разделят по следния начин:

Степени на обучение	***Брой***
Ранно педагогическо въздействие	94
Начална степен	64
Средна степен	15
Средна степен	1

Осем от децата и учениците се отглеждат в институции, а 31– в езикова среда на билингвизъм, което показва, че корекционната дейност е предоставена равномерно между общностите.

Включените в корекционните групи деца и ученици получават помощ от логопедите от РЦПППО– Пловдив както следва:

За първа година	89
За втора година	33
За трета година	29
За четвърта година	11
За пета година	7
За шеста година	1
За седма година	2
За осма година	1
За девета година	1

Запазва превес работата с деца за първа година, което показва, че Регионален център – Пловдив ежегодно включва нови деца с цел да се подпомогнат възможно най-голям брой от тях.

През учебната година бяха консултирани директори, учители, родители за работа с деца и ученици със СОП.

Проведени консултации	**Общ брой**
С учители, директори, педагогически съветници и други специалисти	51
С родители	52
С родители на други деца	10
С други деца	3

С децата с множество увреждания се работи комплексно, като е осигурена подкрепа от пълен екип специалисти на РЦПППО – Пловдив.

За провеждането на логопедичната диагностика се използват следните материали: Диагностичен албум за оценка на езиково – говорното развитие и комуникативни умения, изготвен от специалистите на РЦПППО – Пловдив; тест Д.П.Е. 3 – 4 (Диагностика и превенция на езика 3 – 4 год.); Тест за училищна готовност на Г. Бижков; Скрининг тест 3–годишни, Скрининг тест за фонологично осъзнаване, Диагностични упражнения за 5–годишни и други. В началото на учебната година бе проведено оценяване на езиково-говорното развитие и комуникативни умения на децата и учениците на допълнителна подкрепа. Резултатите от това оценяване са отразени в Картата за функционална оценка, а конкретните цели и задачи за корекционна работа са заложени в Плана за подкрепа.

В края на първи и втори срок резултатите от проведената корекционна работа бяха отразени в индивидуалната Карта за оценка на развитието на всяко дете/ученик със СОП. За всяко дете с препоръка за РКН се изготви индивидуален доклад за отчитане на динамиката на езиково-говорното развитие.

В края на втори учебен срок са отчетени 228 основателните отсъствия на деца и ученици.

С децата и учениците се работи:

- индивидуално, предимно в ресурсни кабинети по учебните заведения – 164 деца и ученици;
- групово – с 10 деца и ученици

Процентът при децата с говорни и езикови нарушения е устойчив. Те имат системен характер и засягат както фонетико-фонематичната, така и лексико-граматичната страна на речта. Следователно, логопедичната работа е насочена към развитие на речевата и езикова система като цяло. Корекцията на речевите и езикови нарушения се явява съставна част от комплексното педагогическо въздействие при децата и учениците, имащи проблеми в развитието.

Оценка на езиково-говорното развитие е извършена на 5 деца, които не са на ресурсно подпомагане по инициатива на родители и учители за установяване нивото на интелектуално и езиково-говорно развитие, когнитивни процеси и комуникативни умения с цел консултиране на родителите, относно затрудненията на децата в тези сфери и насочването им към РЕПЛРДУСОП към РЦПППО за предоставяне на допълнителна подкрепа. Двама от логопедите са постоянни членове на този екип.

3. Анализ на дейността на рехабилитаторите на слуха и говора.

Обучението на децата и учениците с увреден слух на, които се оказва допълнителна подкрепа се осъществява съгласно ДОС за учебно съдържание в общообразователното училище и учебни програми по специалните предмети (по развитие на слуха и говора, развитие на речта, реч и предметна дейност, фонетична ритмика и моторика, музикални стимулации). Те имат за цел да подпомогнат цялостното им развитие, като съдействат за постигане на слухово-речева рехабилитация и да формират умения за самостоятелен и независим живот чрез средствата за комуникация. Обучението е насочено към практическо овладяване на езика, артикулационните умения, работа върху отделните страни на устната реч – фонация, ударение, темп, интонация и се изпълнява посредством различни форми на работа в часовете, като се постигат формиране на потребност от говорно общуване и изява; изграждане на умения за използване на остатъчния слух и развитие на слуховото внимание и слуховото възприятие; формиране на умения за полисензорно възприемане на чуждата реч; създаване на потребност от непрекъснато обогатяване на речниковия фонд – пасивен и активен речник; развитие на психични процеси; осигуряване на условия за създаване и развитие на умения, интереси и усъвършенстване на способностите.

Използваните при работата методи са съобразени с характерните познавателни и личностни особености на децата.

Общият брой на децата с увреден слух в групите за ресурсно подпомагане е 17. В групата на учителя на деца със слухови нарушения са включени 7 като с тях се работи, както в клас така и индивидуално по общообразователната програма и по специалните предмети.

Колегата периодично осъществява консултиране на останалите ресурсни учители, подпомагащи деца и ученици с такива проблеми, като насочва вниманието им върху дейности, които стимулират остатъчните функции на засегнатите анализатори и развиват компенсаторно останалите. Дават се конкретни насоки и практически съвети за работа. Оказва се специфична методическа помощ относно корекционната работа и комуникативните умения.

4. Анализ на дейността на учители на деца и ученици с нарушено зрение.

Общият брой на децата с нарушено зрение на ресурсно подпомагане е 13. В групата на учителя на деца със зрителни затруднения са включени 7 деца, две от които са с множество увреждания. На брайлов шрифт пишат 5 ученици, 1 се обучава на уголемен шрифт. Овладяването на брайловата грамотност се осъществява в процеса на работата по всеки от общообразователните предмети. Петима ученици използват в различна степен и лаптоп със специализиран софтуер за незрящи. Всички деца от групата покриват ДОС по общообразователни предмети. Седем деца се обучават по специалните предмети за деца и ученици с нарушено зрение – Ориентиране и мобилност и Полезни умения, при две деца е включено и Зрително подпомагане.

Останалите 6 ЗЗД се обучават в различни групи с помощта на ресурсни учители. Две от тях са в ДГ и при тях още не е започнало огрмотяване.

С всички деца и ученици с нарушено зрение се работи комбинирано (в клас и в ресурсен кабинет), а индивидуална работа се осъществява по програмите на специалните предмети. Такава комбинация се налага от спецификата на работата с учениците от групата и най-вече от техните потребности.

Групата за деца със зрителни затруднения включва деца и ученици с най-тежка степен на съответното увреждане. Извън нея остават деца, които са с по-лека форма на сензорно нарушение или по-голяма отдалеченост от областния град. Те влизат в групите на ресурсните учители, които са преминали краткосрочен курс на обучение за работа със зрително затруднени лица и редовно са консултирани от педагозите за зрително затруднени и слухово увредени лица.

За тази учебна година са осигурени необходимите комплекти учебници на брайл с адаптирано учебно съдържание.

Ученик от 9 клас от ГХП „Св. Св. Кирил и Методий“, гр. Пловдив взе участие в Националната олимпиада по руски език-общински кръг.

Трябва да се отбележи сериозната ангажираност на ръководствата и колегите от ОУ „Г.С. Раковски“, с. Болярци, НУ „Св. Климент Охридски“ Пловдив, ГХП „Св. Св. Кирил и Методий“ Пловдив с обучението и възпитанието на зрително затруднените ученици. РЦПППО – Пловдив предостави на групата брайлова машина и брайлова хартия за учениците. Закупени са електронни лупи, звучащи топки, електронен уред за разпознаване на цветове, брайлови линии и триъгълници, релефни зарчета, брайлови карти и др. **От групата на НВО за 4, 7 и 8 клас клас се явиха трима ученици. Всички се представиха успешно, с високи резултати.**

5. Анализ на дейността на психолозите.

Специално място в работата при децата от детските градини се отделя на развитието на играта в нейните отделни фази, като се следи всеки етап да бъде подкрепен и изявен. Игровата компетентност е предпоставка за комуникативна компетентност и възможност за спазване на правила, норми за общуване и дневен режим.

Психологическата работа при децата с ранно педагогическо въздействие е насочена главно към успешна интеграция в групата, научаване правилата на общуване и социално поведение; обогатяване на възприятийно-представната дейност – развитие и диференциране на основни представи за себе си и околен свят; упражняване качествата на волевото внимание при изпълнение на определена игрова или дидактична дейност и довеждането й до край.

При учениците от начален курс работата цели основно корекция на устойчивостта и концентрацията на вниманието, паметовите операции, изграждане на Аз-образ и овладяване на социални роли (новите поведенчески модели, които детето трябва да приложи, за да бъде успешен ученик, приет не само от своите съученици, но и от учителите си). По отношение на емоциите и поведението се работи най-вече за подобряване уменията за общуване и приемане на различията, ориентиране в емоциите и потребностите на другите. В този контекст добра практика е провеждането на час на класа от психолога с цел показване на различията и приликите между съучениците и приканване към толерантност. Вече втора учебна година психолозите провеждат регламентираните си часове за консултация в училищата по време на час на класа.

Работата при учениците от среден курс цели подобряване на познавателните процеси: подобряване на дълговременната и вербалната памет, развитие на логическото мислене, на аналитико-синтетичната дейност, обогатяване на понятийния апарат, повишаване на волевата активност и критичност към поведението. В емоционално-поведенчески план работата е насочена към преодоляване на негативизма, овладяване на агресията, повишаване мотивацията за учебна дейност, изграждане на приятелски кръг, формиране на реалистична самооценка, професионално ориентиране и сексуална култура.

За осъществяването на максимална ефективност на корекционно-терапевтичната дейност бяха използвани следните помощни и технически средства: оперативен материал, картинен материал, книжки, пъзели, дидактични игри, макети. В тази връзка добре оборудваните от Регионален център кабинети и залата по психомоторика, спомогнаха за спокойното провеждане на корекционните сесии при децата със СОП.

Психологична подкрепа се оказва на 207 деца. Диагнозите са предимно множество увреждания, СНСУ, аутизъм, ГРР, ЛУИ, училищна тревожност.

Децата и учениците от групите на психолозите възрастово се разделят по следния начин:

Степени на обучение	***Брой***
Ранно педагогическо въздействие	95
Начална степен	65
Основна степен	44
Средна степен	3

Шест от децата и учениците се отглеждат в институции, а 12 – в езикова среда на билингвизъм.

Децата и учениците получават психологична помощ в РЦППО – Пловдив както следва:

За първа година	98
За втора година	31

За трета година	18
За четвърта година	24
За пета година	10
За шеста година	6
За седма година	8
За осма година	10
За девета година	1
За десета година	1

В края на учебната година са отчетени 317 основателните отсъствия на деца и ученици.
С децата и учениците се работи:

- индивидуално, предимно в ресурсни кабинети по учебните заведения – 197 деца и ученици;
- в залата по психомоторика в РЦПППО – Пловдив се провеждат сесии с 5 деца и ученици.

В края на всеки учебен срок **резултатите от проведената корекционна работа** бяха отразени в индивидуалната Карта за оценка на развитието на всяко дете/ученик със СОП.

Периодично е извършвано консултиране на родители на деца със СОП относно методите на работа, динамиката в развитието и алтернативите на обучение, а също така и успехи, постигнати с детето и трудности, възникнали в процеса на работа. Извършено е индивидуално консултиране на деца и ученици със СОП по проблеми, свързани с когнитивните процеси и по проблеми, свързани с взаимоотношенията им с връстници, родители и учители.

И през тази учебна година бяха консултирани ученици с поведенчески проблеми; учители, за работа с деца със СОП; колеги, относно възникнали проблеми с ученици по време на учебно-възпитателния процес. По време на работа психолозите често осъществяваха консултиране по инцидентно възникнали проблеми и конфликтни ситуации между деца в норма и деца със СОП, както и корекционна работа по отношение на взаимоотношенията им.

Проведени консултации	**Общ брой**
С учители, директори, педагогически съветници и др.	**95**
С родители	**114**
С родители на други деца	**11**
С други деца	**6**

По предварително заявен и утвърден от Директора на РЦПППО – Пловдив график, се провеждат тренинги с класовете и групите, в които се обучават деца и ученици със СОП, в свободен час или в часа на класа.

Двама от психолозите са постоянни членове на РЕПЛРДУСОП към РЦПППО – Пловдив.

V. Информация за обучението на децата и учениците на допълнителна подкрепа

Разпределението на децата и учениците, подпомагани от Регионален център - Пловдив по вида на заболяванията, е представено в следната таблица:

Диагноза:	**2016/2017**
Увреден слух	**17**
Нарушено зрение	**13**
Умствена изостаналост- лека	**40**
Умствена изостаналост- умерена	**8**
Умствена изостаналост- тежка	**1**
Физически увреждания, ДЦП	**12**
Множество увреждания	**88**
СНСУ	**106**
Специфични обучителни трудности (дислексия)	**4**
Психични разстройства	**1**
Поведенчески и емоционални разстройства	**1**
ХАДВ	**1**
Аутизъм, ГРР	**38**
Езиково-говорни нарушения	**53**
Други	**9**

Броят на децата и учениците с езиково-говорни нарушения, зрителни затруднения, слухови нарушения, ХАДВ, поведенчески и емоционални разстройства, специфични нарушения на способността за учене оформят малко повече от 1/2 от общия брой деца със СОП. Те са със съхранен интелект и покриват ДОС. Децата с умствена изостаналост и множество увреждания са 35%. Работата с тях е предизвикателство – както за овладяване на учебния материал, така и за успешния процес на приобщаване.

Разпределението на децата и учениците по училища и детски градини е както следва:

Училища/ДГ	**Брой деца**
1 група	20
2 група	27
ПГ-5 група	28
ПГ-6 група	49
1 клас	39
2 клас	42
3 клас	35
4 клас	30
5 клас	41
6 клас	31
7 клас	20
8 клас	16
9 клас	6
10 клас	3
11 клас	3
12 клас	2

Най-много са децата от предучилищна и основна училищна степен. През годините се увеличава броят на децата от предучилищна възраст, което от своя страна дава една добра основа за успешното им обучение и личностно развитие в бъдеще. Това е и доказателство

за информираността относно ресурсното подпомагане и доверието към специалистите, осъществяващи тази подкрепа.

Плавно спада броят на децата след осми клас. В тази възраст част от учениците продължават обучението си самостоятелно, без ресурсно подпомагане, а други, които са с тежки нарушения и са се обучавали с качествени оценки, не продължават обучението си в системата на образованието. Една от причините е липсата на алтернативи в малките населени места.

VI. Анализ на дейността на екипите за подкрепа на личностното развитие на деца и ученици със специални образователни потребности в общообразователните училища и детски градини

1. **Основни цели на екипите.**

- Идентифициране силните страни на детето или ученика, затрудненията, свързани с развитието, обучението и поведението му, както и причините за тяхното възникване;
- Оценка на индивидуалните потребности на детето или ученика;
- Изготвяне и реализация на план за подкрепа за всяко дете/ученик;
- Наблюдение и оценка на развитието на всяко дете/ученик.
- Стимулиране на цялостното развитие на детето/ученика с цел успешното му приобщаване в детската градина/ училището, следователно и в обществото.

2. Дейности за реализация на поставените цели:

- Осигуряване на необходимия инструментариум за извършване на оценката на индивидуалните потребности на детето или ученика и определяне правила за работа в екип;
- Проучване на документите и информацията за детето или ученика;
- Наблюдение на детето или ученика в естествената му среда във връзка с провеждането на функционална оценка на индивидуалните му потребности;
- Обсъждане на проведената оценка и наблюденията на всеки член от екипа;
- Формулиране на общо решение за предоставяне на допълнителна подкрепа;
- Определяне вида и формата на обучение на детето или ученика въз основа на оценката на индивидуалните му потребности;
- Разработване на индивидуални учебни планове и индивидуални учебни програми по един или повече учебни предмети за ученици със специални образователни потребности за учебната година;
- Проследяване напредъка в развитието на детето или ученика на всеки три месеца от учебното време през учебната година и при необходимост внасяне на промени в плана за подкрепа и в индивидуалните учебни програми след информирано писмено съгласие на родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето;
- Екипна работа с децата и учениците, с учителите, с родителите, с представителите на децата или с лицата, които полагат грижи за децата, за постигане на целите, заложени в плана за подкрепа;
- Извършване на консултативна дейност с децата и учениците, с учителите, с родителите, с представителите на децата или с лицата, които полагат грижи за децата, свързана с изпълнението на индивидуалните учебни програми;
- Извършване на консултативна дейност с всички деца или ученици в групата в детската градина/ в паралелката в училището, с учителите и с родителите, представителите на децата или с лицата, които полагат грижи за децата, за приемане

и приобщаване на децата и учениците със специални образователни потребности в общността на детската градина или на училището;

- Провеждане на екипни срещи заедно с учителите и с другите педагогически специалисти в детската градина и училището, свързани с изпълнението на плана за подкрепа и индивидуалните учебни програми;
- Консултиране относно липсващи елементи в подкрепящата среда и предприемане на действия за осигуряването им от директорите;
- Запознаване на учителите, другите педагогически специалисти в детската градина/ училището и родителите с начина на оценяване на деца и ученици със СОП, по смисъла на чл. 152, ал. 1 и 2 от Наредба за Приобщаващото образование и при условията на чл. 9, ал. 8 и 9 от Наредба за оценяване на резултатите от обучението на учениците;
- Проследяване развитието на детето или ученика, на постигнатите цели и резултати от обучението, на използваните специални педагогически средства и методи на работа, на изпълнението на плана за подкрепа на детето/ ученика в края на първия учебен срок и в края на учебната годината;
- Изготвяне на планове, графици и доклади относно работата на специалистите.

В края на първи учебен срок и в края на учебната година ЕПЛР на деца и ученици със СОП към училищата и детските градини проследиха развитието на децата и учениците, отразиха постигнатите цели и резултати от тяхното обучение, представиха изпълнението на плановете за подкрепа на личностното развитие, а всеки член на ЕПЛР към училищата и детските градини отрази в доклад извършената от него дейност по изпълнението на плановете за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците със СОП, съгласно Наредба за Приобщаващото образование.

2.1. Проведени екипни заседания.

ЕПЛР към съответните учебни заведения провеждат по две редовни заседания месечно, съгласно Наредба за приобщаващо образование по предварително изготвен график, утвърден от директора на учебното заведение. През учебната 2016/2017г. са проведени общо **4704 редовни заседания.** При възникнала необходимост, когато обстоятелствата налагат това, Екипът може да бъде свикан извънредно. Проведени са общо **51** извънредни разширени заседания. На тези заседания задължително присъстват родителите, като се набелязват мерки и се обсъждат начините за въздействие, за подобряване на знанията, стратегии за мотивиране за учебна дейност, уменията и поведението на учениците, както и консултиране по инцидентно възникнали проблеми и конфликтни ситуации между деца със СОП и съучениците им – методи и стратегии за подобряване на взаимоотношенията им, обсъждане същността на приобщаващото образование и запознаване общообразователните учители с методи и подходи за работа; смяна формата на обучение; преместване на ученик от едно учебно заведение в друго; изготвяне на нови индивидуални програми, с необходимостта от актуализиране им; обследване на деца, които не са на ресурсно подпомагане, при изразено писмено желание на родителя и др.

2.2. Диагностична дейност.

Освен диагностичната дейност, осъществявана от РЕПЛРДУСОП, ЕПЛР към учебните заведения, в чийто състав участват специалисти от РЦПППО – Пловдив, извършват функционална оценка на индивидуалните потребности на децата и учениците със СОП в началото на учебната година.

РЦПППО – Пловдив е въвел стандартни бланки за оценка на индивдуалните потребности на детето/ученика със специални образователни потребности, по които се извършва цялостна психолого-педагогическа диагностика при постъпване на ново дете в групата и в началото на всяка учебна година. Тя се попълва от всички специалисти и съдържа следните области: психологична оценка, логопедична оценка, оценка на образователния процес и социална оценка. Всеки специалист извършва самостоятелно оценката, която заверява с подпис, след което екипно се обсъжда и се взимат решения, относно вида и формата на обучение.

В резултат на направената оценка, общото впечатление е, че децата срещат затруднения в следните области:

Затруднения при паметовите процеси имат 68% от децата и учениците. Вниманието и нивото на концентрация е затруднено при 72% от тях. При формулиране на емоции и нисък праг на емоционално-волева устойчивост се отчита затруднения при 47% от учениците. В образователната област 82,3% от учениците имат затруднения при: изпълнения на упражнения, свързани с фината моторика, при изпълнения на дейности, основани на абстрактното мислене, както и при формулиране на изводи и изготвяне на анализи. При планиране на дейности с няколко последователни операции затруднения се отчитат при 79 % от децата и учениците, а в дейности, свързани с прилагане на знания в нова ситуация се затрудняват 80%.

В логопедичната област се отчитат следните затруднения: Проблеми в артикулационен и мануален праксис има при 60% от учениците, езикови нарушения се наблюдават при 40% от тях: често се наблюдава употребата на кратки и не добре оформени изрази, речта е телеграфна и в много случаи аграматична. В много случаи не разбират напълно вербалните съобщения при добре запазен невербален интелект. Не успяват да овладеят сложните изречения и контактуват по-често с прости. Често се наблюдава при учениците с множество увреждания употреба на ехолалична реч и не разбират инструкции. Допускат се и морфологични грешки, налице е беден речник. Допускат фонологични неточности при изказ - грешно продуцират или заменят голям брой звукове. Фонационно-дихателни нарушения се забелязват при 20% от учениците. При самообслужването, комуникацията и социалната интеграция затруднения се отчитат при учениците с множество увреждания, физически увреждания и децата от предучилищна възраст.

Децата и учениците със СОП имат своите силни страни, които те демонстрират с участието си в танцови и музикални школи, спортни клубове, арт-ателиета за изобразително изкуство и ръчно творчество. Участват в различни мероприятия, организирани от РЦПППО – Пловдив, училищата и детските градини. Развиват се техните умения, общо моторно развитие, въображение, памет, концентрация и се създават положителни емоции.

3. Отчитане на напредъка на децата.

Съгласно чл.133, ал. 2, т. 8 и т. 9 от Наредбата за приобщаващо образование ЕПЛР към учебните заведения проследява напредъка в развитието на детето или ученика на всеки три месеца от учебното време през учебната година и при необходимост внася промени в плана за подкрепа и в индивидуалните учебни програми, както и работи с децата и учениците, с учителите, с родителите за изпълнение на дейностите в плана за подкрепа.

Приоритет в работата на специалистите от РЦПППО – Пловдив – ресурсни учители, психолози, логопеди – са не само постиженията в учебно-възпитателния процес, а и

осигуряване на възможност за социална адаптация и качествено приобщаване на децата и учениците, постигане на пълноценен и самостоятелен живот.

4. Описание на проблемите, силните страни и решенията на екипната работа в конкретната детска градина или училище.

Екипът за подкрепа за личностно развитие в детската градина или училището се създава със заповед на директора за конкретно дете или ученик – със специални образователни потребности, в риск, с изявени дарби, с хронични заболявания, за всяка учебна година (чл. 132, ал.1) от Наредба за приобщаващото образование.

В ЕПЛР са организирани различни специалисти (ресурсен учител, педагогически съветник, логопед, психолог, медицинско лице, учители по предмети, родител). Това дава възможност към детето да се подходи комплексно. Екипните заседания са особено ценни с обмяната на мнения, изслушване на другата гледна точка, търсене на решения на различни нива (дом, клас, институция). Съгласуването на изискванията към детето спомага за набелязване на общи и адекватни цели.

Все още съществуват затруднения, свързани с поемане на отговорността от общообразователните учители за изготвянето на задължителната документация за децата със СОП. Тази отговорност на много места се прехвърля изцяло на ресурсните учители.

VII. Работа с обкръжението на децата и учениците

Приоритет на специалистите от Регионален център е разкриване силните страни на децата и учениците със СОП и изграждането на положително отношение към тях, популяризиране на творчеството им, с цел подпомагане осъществяването на приобщаващо образование. Във връзка това РЦПППО- Пловдив проведе **Арт-ателие в Епархийския салон към Храм „Света Петка”** по случай празника Въведение Богородично – Ден на християнското семейство. Целта на организираното мероприятие е запознаване с ценностите и традициите, които характеризират празника. Също така там се проведе и арт-ателие, под ръководството на Ани Паралингова, посветено на Рождество Христово.

В края на месец Февруари РЦПППО- Пловдив о**рганизира арт- ателие „Баба Марта”,** свързано с изработването на мартеници. Целта на събитието е да съхрани и популяризира съвременните българки обичаи, да стимулира интереса на участниците към богатото наследство на народното приложно изкуство.

През месец Март се проведе ежегодното мероприятие Ден на хляба на тема ” Добре дошла, пролет” с любезното съдействие на Хлебни къщи- Пловдив. Участие взеха деца и ученици със СОП от различни учебни заведения от Пловдив и областта. С участието си децата имаха възможност чрез разнообразни техники, свързани с месенето на хляб да развият въображението си, социалните си умения и умения за работа в екип.

По покана на Пловдивската метрополия и със съдействието на Червен кръст – Пловдив, и във връзка с великденските празници, деца със СОП взеха участие в мероприятието „Великден за всички”, проведено в двора на църквата „Св. Марина”.

Във връзка с отбелязването на **Деня на Земята** на 21.04.2017г. Регионален център – Пловдив организира мероприятие, в което взеха участие деца със СОП от различни учебни заведения от града и областта: СУ „Паисий Хилендарски”, Пловдив, СУ ”Любен Каравелов”, Пловдив, ОУ ”Кочо Честеменски”, Пловдив, ОУ ”Хрито Ботев”, с. Бретовица, ОУ ”Алеко Константинов”, Пловдив, ДГ ”Мая”, ОУ ”Драган Манчов”, Пловдив, СУ „Никола Вапцаров”, Пловдив, ОУ ”Св.Св.Кирил и Методий”, с.Първенец. Мероприятието има за цел да повиши знанията на учениците за опазване на околната среда и да изградят у тях отговорно отношение към природата. С изработването на изделия от природни и отпадъчни материали се стимулира интересът им към зелената тематика и формиране на екологична култура от ранна детска възраст.

Състезанието „И аз мога” по двигателна активност бе проведено на 26.04.2017г. с любезното домакинство на СУ „Софроний Врачански” – Пловдив с ученици от следните училища: ОУ ”Кочо Честеменски”, Пловдив, ОУ „Св. Кирил и Методий”, с. Куртово Конаре, ОУ „Хр. Смирненски” – с. Житница, СОУ „П. Хилендарски” – Пловдив, ОУ „Алеко Константинов”- Пловдив. Състезанието включва игрови задачи, в съответствие с двигателните възможности на децата със СОП. Неговата цел е провокиране на интереса и положителни емоции, които съпътстват изпълнението на различни спортно-подготвителни игри. Стимулира потребност за активна двигателна дейност, което спомага за формирането на нови двигателни умения и навици.

През месец май във Военен клуб се състоя ежегодния концерт „Заедно“. Участие взеха деца със СОП от различни учебни заведения от Пловдив и областта и техни съученици. Учениците със СОП имаха възможност да се изявят на голяма сцена и да покажат своите артистични и вокални умения, подкрепени от свои приятели и учители.

Участваха над 31 деца със СОП и техните приятели от единадесет училища и три детски градини от гр. Пловдив , осем училища и една детска градина от областта: ОУ ”Георги Бенковски” - с. Бенковски, ОУ ”Любен Каравелов” - Пловдив, ДГ ”Марица” - Пловдив, ОУ ”Екзарх Антим 1” -Пловдив, СУ ”Паисий Хилендарски” - Пловдив, ЕГ ”Иван Вазов” - Пловдив, ОУ ”Панайот Волов” - Долни Воден, НУМТИ ”Добрин Петков” - Пловдив, ОУ ”Кочо Честеменски” - Пловдив, СУ ”П.Р. Славейков” - Кричим, СУ ”Отец Паисий” - Стамболийски, ДГ „Бисер” - Труд, ДГ „Щастливо детство” - Пловдив, ДГ „Марица” - Пловдив, ОУ „Алеко Константинов” - Пловдив, ОУ „Отец Паисий” - Асеновград, ОУ „Паисий Хилендарски“ - Цалапица, ОУ ”Захари Стоянов” - Пловдив, СУ „Св. Св. Кирил и Методий” - Пловдив.

VIII. Анализ на работата с родители

Съществен момент в дейността на РЦПППО – Пловдив е подпомагането на родителите в усилията им за преодоляване на трудностите, свързани с възпитанието и обучението на децата им. Пълноценното общуване с тях цели да ги привлече като партньори в екипната работа. Това е предпоставка за постигане на оптимална реализация и социална адаптация на децата.

Реализацията на учебно-възпитателния процес, емоционалното, здравословното и психическото състояние, социални взаимодействия и възникнали проблеми се проследяват чрез тетрадката за обратна връзка, която се попълва ежедневно.

Ресурсният учител е търсен от родителя като консултант за справяне с конкретен проблем, като специалист, който може да даде добър съвет.

В различни ситуации специалистите се явяват медиатори между родителите на деца със СОП и институции. Такава добра практика е посредничество за осъществяване на добър диалог с отдел Закрила на детето и Социалните служби.

РЦПППО – Пловдив има изградени партньорски взаимоотношения и с родителски сдружения и фондации на територията на област Пловдив – **фондация „С мама за ръчица”, СНЦ „Паралелен свят” и „Протягам ти ръка”.**

Колеги поддържат страницата на РЦПППО – Пловдив във ***Фейсбук***, като по този начин се представят инициативи и мероприятия с нашите деца със СОП.

С цел популяризиране на дейността на специалистите, работещи в РЦПППО – Пловдив, и информиране на обществеността, е разработен и се поддържа официален сайт на РЦПППО - Пловдив.

IX. Организационни, координиращи и методически дейности за осъществяване на въвеждаща и периодична квалификация на педагогическите кадри за работа с деца и ученици със специални образователни потребности.

Предимство за РЦПППО - Пловдив са контактите с Пловдивски университет „Паисий Хилендарски", който подготвя кадри в областта на специалната педагогика, психология и логопедия, където са завършили по-голямата част от специалистите на РЦПППО – Пловдив.

Особено полезно в тази посока е сътрудничеството между двете институции по отношение провеждане практиката на студентите от специалност „Комуникативни нарушения" – магистри и „Специална педагогика" – бакалаври, които в последствие постъпват на работа при нас под методическото ръководство на специалистите от Регионален център, което дава възможност за въвеждането им в работата.

Във връзка с Наредба №12 от 01.09.2016 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и други педагогически специалисти главните и старши учители към РЦПППО – Пловдив играят ролята на наставници, предоставящи методическа подкрепа и консултиране на новоназначените колеги за ефективното им включване в образователния процес.

След приемане на ЗПУО и Наредба за Приобщаващото образование част от учебните заведения в град Пловдив и областта /около 20/ поеха самостоятелно организацията на приобщаващото образование, чрез създаване на свои екипи за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците. За тази цел много от директорите предпочетоха да назначат за участие в екипите квалифицираните специалисти от РЦПППО - Пловдив. В този смисъл продължава приемствеността между РЦПППО - Пловдив и тези учебни заведения, изразяваща се в консултиране и оказване на методическа подкрепа, относно приобщаващото образование.

Още от създаването на РЦПППО – Пловдив се използват разработените от директора ръководства, които ежегодно се актуализират:

1. Ръководство за работа на ресурсния учител.
2. Ръководство за работа на психолога.
3. Ръководство за работа на логопеда

В същите подробно са описани задължителните дейности, стъпки, срокове и бланки за работа, както и насоки за действия при различни казуси. С ръководството са запознати всички служители срещу подпис. Описани са като неразделна част от Правилника за вътрешния трудов ред.

РЦПППО – Пловдив се стреми да повишава качеството на учебно-възпитателната дейност на специалистите и да усъвършенства професионалните им умения. В тази връзка в Регионален център от началото на учебната година са проведени следните вътрешно-квалификационни дейности:

- Промени в Нормативната уредба – ЗПУО;
- Презентация „Монтесори техники, приложени в образователния процес";
- Разглеждане на „Наредба за приобщаващото образование - подкрепа за личностно развитие на децата и учениците", с акцент върху подтемите: „Оценяване на учениците със СОП"; „Индивидуален учебен план"; Индивидуална учебна програма";

- Презентация на тема „Ранно педагогическо взаимодействие между деца и родители“

Проведени курсове и обучения, финансирани от РЦППО – Пловдив:

1. „Адаптиране на учебното съдържание за ученици със СОП” , проведено от доц. д-р Жана Атанасова – 20 ноември 2016 г. – 20 човека;
2. „Позитивни подходи и физическа намеса за работа с деца с емоционални и поведенчески затруднения” с водещи гл. ас. д-р Александър Ранев и ас. д-р Цветослав Николов; - 20 човека
3. „Приобщаваща класна стая”, проведено от проф. дпн. Дора Левтерова; - 20 човека
4. „Мултисензорният принцип и синергизъм при работа с бебета и деца със СОП”, с водещ Моника Богданова - 20 човека
5. Проведена супервизии с Инна Бранева; - 4 супервизии
6. Участие на специалисти от РЦППО-Пловдив в обучение на тема: „Психология на травмата”, проведено в град София – 10 човека
7. Участие на специалисти от РЦППО – Пловдив в „Зимна школа за училищно приобщаване” , проведено в Арбанаси в периода 24 – 27 Януари, проведена от НАРУ – 6 човека
8. Участие на специалисти от РЦППО – Пловдив в курс „Прилагане на картинен тест за фонологично осъзнаване /КТФО/ на деца от 4 до 7 години /Превенция на дислексия/” с водещ д-р Катерина Щерева - 5 човека.
9. Участие на специалисти от РЦППО – Пловдив в обучение на тема „Сензорна интеграция“ с водещ проф. дпн Д. Левтерова – 18 - 19.02.2017г. ПУ „Паисий Хилендарски“ – Пловдив, 21 човека
10. Участие на специалисти от РЦППО – Пловдив в обучение на тема „Техники за работа с деца и ученици с интелектуални затруднения“ с водещ доц. д-р Жана Атанасова – 18.03 - 19.03.2017г. ПУ „Паисий Хилендарски“ – Пловдив, 20 човека
11. Участие на специалисти от РЦППО – Пловдив в обучение на тема „Скрининг тест за оценка на детското развитие Denver II“ с водещ Теодора Гергинова – 16.03 - 17.03.2017г. РЦППО – Пловдив, 15 човека
12. Участие на специалисти от РЦППО – Пловдив в обучение на тема „Оценяване на деца и ученици със зрителни нарушения с цел планиране на допълнителна подкрепа“ с водещ проф. дпн Мира Цветкова – Арсова – 31.03.2017г. РЦППО – Пловдив, 15 човека
13. Участие на специалисти от РЦППО – Пловдив в обучение на тема „Стратегии и техники за работа с деца със специфични нарушения в способността за учене“ с водещ проф. дпн Д. Левтерова – 18.06.2017г. РЦППО – Пловдив, 20 човека
14. Участие в обмен на опит на специалисти от РЦППО на тема „Мениджмънт на сензорна интеграция“ – Мюнхен, Германия, 5 човека
15. Семинар, организиран от асоциация на пациентите с вродени лицеви аномалии и техните родители – АЛА, в УМБАЛ „Св. Георги“ – Пловдив, 30.05.2017г., 3-ма специалисти от РЦППО – Пловдив
16. Семинар на тема „Новата роля на специалните училища в приобщаващото образование“ – Варна, 22-24.06.2017г. 3-ма специалисти от РЦППО – Пловдив

Тези обучения са преминали 203 човека. При 56 педагогически специалисти се получава, че всеки специалист е преминал средно 3,5 обучения.

Курсове и обучения, нефинансирани от РЦПППО – Пловдив:

- Семинар на тема „Комуникация чрез поглед“, организиран от Фондация „Асист – подпомагащи технологии”, - 4 човека
- Участие на специалист от РЦПППО – Пловдив в обучение проведено, от Христо Джумаков на тема: „Проектът Аз” - /М. Далаберова/;
- Докторанти по Специална педагогика към ПУ „Паисий Хилендарски” – К. Стоилова, М. Стоянова, Д. Джамбова, М.Джонова-Добровска
- Магистратури – 8 лица;
- Обучение в психотерапевтично направление – Р. Цанева
- Тренинг на тема – Биомеханика и терапия на орално-моторни механизми в помощ на говорната артикулация
- Участие в конференция на тема „Психотерапевтични предизвикателства на настоящето“ – Р. Цанева
- Участие в обучение на тема „Гещалттерапия и семейни констелации“ – Р. Цанева
- Участие в обучение на тема „Специфични проблеми в работата с осиновени деца“ – М. Джонова – Добровска
- Основи на програмирането за учители, организирано от Софтуни – М. Пачева, юни 2017г.
- „Хиперактивното дете” – фондация „ Идентичност” – А. Райдовска, Ф. Арабаджиева
- Участие с двама ученици по покана на НАРУ в семинар „Информираност за живота с нарушено зрение – ежедневни дейности, общуване, придвижване“ в РЦПППО – Пазарджик – Цветинка Карамфилова;
- Участие с двама ученици по покана на НАРУ в Кръгла маса по проект за зрително затруднени младежи в РЦПППО – София – Цветинка Карамфилова;
- Участие в провеждане на уъркшоп за водачи на хора с нарушено зрение като част от семинар „Стратегическо партньорство в сферата на младежта“ в РМакедония и гр. Стара Загора – Цв. Карамфилова

За повишаване квалификацията на специалистите от РЦПППО – Пловдив допринесе и извършеното от старшите и главните ресурсни учители:

- Въвеждане на новопостъпилите специалисти в дейността на РЦПППО – Пловдив;
- Извършване на дейности по разработване на тестове, задачи, материали и критерии за оценяване на знания и умения на деца и ученици със СОП;
- Консултиране на новопостъпили колеги при попълване на задължителната учебна документация и провеждането на учебно-възпитателния процес;
- Изработване на образователни задачи и материали за постигане на поставените цели и задачи в процеса на обучение и възпитание;
- Информиране за новости в приобщаващото образование чрез научна литература и интернет;
- Обогатяване библиотеката на РЦПППО с методическа литература.

X. Организационни, координиращи и методически дейности за организиране и провеждане на подходящи форми за представяне на добри практики в процеса на приобщаващото образование.

Екипът, организиращ осъществяването на форми за повишаване квалификацията на учителите по общини към РЦПППО – Пловдив извършва консултативна дейност и методическо подпомагане на учителите от общообразователните учебни заведения. Във връзка с това Екипът е разработил обучителни теми, насочени към преодоляване на трудностите и предизивикателствата, свързани с новия ЗПУО и Наредбите, определящи неговото приложение. Също така, с въвеждането на новата длъжност помощник на учителя в училищата, Екипът към РЦПППО – Пловдив е създал програми за обучението на тези кадри.

При провеждане на обучителните срещи Екипът ще използва рекламно-образователни материали (дипляни и брошури) и мултимедийни презентации, разработени от специалисти на РЦПППО – Пловдив, касаещи различни видове нарушения, методи и средства за въздействие, работа с по-специфични дидактични материали. С цел повишаване информираността на специалистите, общообразователните учители и родителите, бяха разработени от специалистите на РЦПППО – Пловдив, две брошури по темите: „Приобщаващото образование - неизменна част от правото на образование“, „Приобщаваща класна стая - необходимост и възможност“.

XI. Провеждане на дейности за изграждане на положителни нагласи

За изграждането на положително отношение към децата със СОП през учебната година бяха проведени и следните дейности:

- **Арт-ателие в Епархийския салон** на църквата „Света Петка“ – гр. Пловдив, по случай празника Въведение Богородично, Ден на Християнското семейство, в което взеха участие 10 деца.
- На 20.01.2017г. едно дете от ОУ „Паисий Хилендарски” – с. Цалапица и две деца от ОУ „Св. Св. Кирил и Методий” – с. Куртово Конаре участваха в Национална изложба на творчеството на ученици със специални образователни потребности под наслов „Заедно”, проведена в НУ „Цани Гинчев” – град Лясковец, обл. Велико Търново.
- Ученик със зрителни затруднения от ГХП „Св. Св. Кирил и Методий” – гр. Пловдив взе участие в Национална Олимпиада по Руски език – общински кръг.
- **Арт- ателие „Баба Марта“,** свързано с изработването на мартеници – 12 деца.
- **Ежегодно мероприятие Ден на хляба на тема ” Добре дошла, пролет”** със съдействието на Хлебни къщи – Пловдив – 15 деца.
- **„Великден за всички“** - по покана на Пловдивската митрополия и със съдействието на Червен кръст – Пловдив - 5 деца.
- Във връзка с отбелязването на **Деня на Земята** Регионален център – Пловдив организира мероприятие, в което взеха участие 12 деца със СОП от 9 учебни заведения от града и областта.
- **Състезание „И аз мога” по двигателна активност бе проведено** с любезното домакинство на СУ „Софроний Врачански” – Пловдив. Участваха 20 деца от 6 училища.
- **През месец май във Военен клуб се състоя ежегодния концерт „Заедно**“ - 31 деца и ученици от 23 учебни заведения от Пловдив и областта.

XII. Взаимодействие и партньорство с институции и организации за осъществяване на приобщаващото образование

1. От 2011 г. Директорът на РЦППО – Пловдив е член на Постоянна комисия по социална политика към Областен съвет за развитие, където се определя, координира и контролира провеждането на държавната политика за социално подпомагане на хората в неравностойно положение в областта.

2. Взаимодействието и координацията между РЦППО – Пловдив и ПУ „Паисий Хилендарски" се осъществява в следните области:

- От 2009 година осем поредни години **РЦППО – Пловдив** е **базово звено към Педагогическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски".** Подпомага се практиката на студенти от IV курс – „Специална педагогика" и магистратура „Комуникативни нарушения" на територията на четири Пловдивски училища. За целта са изготвени правила за работа със студенти.
- Регионален център – Пловдив има сключен договор с ПУ „Паисий Хилендарски" за участие на специалисти в менторски програми към „Студентски практики" по оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж". По тази програма работят трима специалисти.
- **РЦППО – Пловдив взима редовно участие в срещите по акредитиране на специалности в Пловдивски университет** – даваме препоръки, споделяме впечатления.

3. Участие на директора на РЦППО – Пловдив в консултативни срещи с директори на учебни заведения по отношение предоставяне на обща и допълнителна подкрепа за учениците, както и повишаване отговорността и ролята на училището.

4. Участие на Директора на Регионален център – Пловдив в Областна стратегия, относно анализа на състоянието и потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците – област Пловдив.

5. Участие на специалист - педагог на зрително затруднени деца и ученици – в провеждането на Кръгла маса на НАРУ по проект за зрително затруднени младежи – Цв. Карамфилова.

XIII. Координация и контрол на Директора на РЦППО - ПЛОВДИВ

Проверки относно ефективността на учебно-възпитателна дейност

- Спазване на седмичния график за работа
- Организация работата на ресурсния специалист
- Спазване на трудовата дисциплина

Цел на контролната дейност

Прилагане и изпълнение на държавните образователни стандарти в системата на предучилищно и училищно образование и спазването на трудовата дисциплина.

Обект на контролната дейност

1. Организационна и специализирана дейност на ресурсни учители, психолози и логопеди от институцията.
2. Качество на процеса на приобщаване на децата и учениците със СОП.
3. Организация работата на непедагогическия персонал.

4. Динамика в професионалното развитие на персонала с акцент новоназначени специалисти.
5. Организация и лидерски умение на ЗДУД.

Методи на контролната дейност

1. Проучване и анализ на документацията, свързана с осъществяване на различни дейности в обслужващото звено.
2. Наблюдение.
3. Беседа.
4. Проучване на резултатите от дейността на учениците.
5. Търсене на обратна връзка от директори на училища и детски градини, родители, ученици.

През учебната година бяха извършени следните проверки от Директора и заместник-директора:

Проверки, относно водене на задължителната документация:

- план на учебно-възпитателна работа на специалиста;
- проверка на актуалността на личните дела за всички деца и ученици;
- проверка на изготвените графици (съгласувани с директорите на училищата и детските градини) на специалистите от РЦПППО – Пловдив със задължителен норматив от 30 астрономически часа за работа с деца, при спазване на заложените в правилника за Вътрешния ред и в Ръководствата изисквания за специалистите;
- проверка на доклади за първи и втори учебен срок;
- проверка на разходните документи за отчитане на извършени пътувания;
- проверка водене на задължителната документация на ЗАТС

Проверки относно ефективността на учебно-възпитателната и консултативна дейност:

- проверка за наличие и съответно изработени планове за подкрепа
- методическа проверка относно подготовката на мероприятия и състезания: „Арт - ателие – Рождество Христово", „Играй с мен", „Ден на хляба", Ателие „Баба Марта"

Проверки относно ефективността на учебно-възпитателната дейност

- спазване седмичния график за работа;
- организация работата на ресурсния учител;
- спазване на трудовата дисциплина.

Проверка относно кариерното развитие на главни, старши и младши специалисти:

- лични планове на старши и главни учители;
- отчети – главни и старши учители;
- реализирана обратна връзка относно задължението на наставничество над новоназначени специалисти.

За стимулиране ефективността от изпълнението на трудовите задължения на специалистите РЦПППО – Пловдив прилага **механизъм за диференцирано заплащане,** чрез който 79 колеги са получили общо 31 320.33 лв. или средно по 396 лв. на човек. И ДТВ на обща стойност от 43 716 лв. средно по 780 лв. на човек. Допълнително материално стимулиране – ДМС специалистите получиха през месец декември 2016г. в размер на 9850 лв. средно по 223 лв. на човек. През месец април педагогическият персонал получи 35

817лв. за представително работно облекло, а непедагогическият персонал за работно облекло 885 лв.

XIV. Специфични проблеми и затруднения в работата на РЦПППО-Пловдив

В хода на дейността се отчитат различни проблеми:

- Негативно отношение на обществото към образованието.
- Загуба на контрол по отношение на кадрова осигуреност за деца/ученици със СОП в учебни заведения, които осигуряват самостоятелно ДПЛР.
- Недостиг на специалисти за работа с деца със СОП.
- Неумение за разпознаване от учителите в учебните заведения на затруднения в обучението породени от неглижиране, девиантно поведение или невладеене на български език, което изисква различен подход и прави неефективно ресурсното подпомагане.
- Липса на обучения за учители от учебните заведения за работа с деца със затруднения в обучението, неквалифицирани като СОП (породени от неглижиране, девиантно поведение или невладеене на български език).
- Недостигът на подготвени кадри в учебните заведения.
- Липса на мотивация на учителите в учебните заведения по отношение на обучението и приобщаването на ученика със СОП.
- Ограничен достъп до услуги в подкрепа на личностното развитие на учениците от селата.
- Проблеми с придвижването на специалистите до отдалечените населени места, в които се обучават деца и ученици със СОП.
- Липса на специализирани оборудвани кабинети в учебните заведения – ресурсни, логопедични.
- Тромавата и обемиста документация на специалистите, работещи в РЦПППО – Пловдив.

XV. Анализ на проблемите и предложения за подобряване работата на РЦПППО-Пловдив:

С цел подобряване на качеството на работа на специалистите, работещи Регионален център – Пловдив активно взема участие в обществено обсъждане на действащи нормативни документи и проекти на документи. Опирайки се на опита и практиката, считаме, че е необходимо да се чуе професионалното мнение на пряко обвързаните и работещи в сферата на образованието специалисти, В тази връзка представихме нашите бележки по следните текстове:

- **Относно Правилник за дейността на Регионалните центрове** със следните предложения за функции и дейности на РЦПППО в частта методически функции да се допълни:

I. Осъществяване на общи ОПЕРАТИВНИ СЪВЕЩАНИЯ на ВСИЧКИ екипи за подкрепа на личностното развитие в детските градини и училищата, провеждани на територията на РЦПППО по ДВА ПЪТИ В ГОДИНАТА за реализиране на политиките по Приобщаващо образование на областно ниво и унифициране на работата им.

За ръководствата на общообразователните учебни заведения работата с децата и учениците със СОП не е приоритет и се наблюдава съпротива да познават детайлно

нормативната база и не желаят да провеждат разяснителна работа по текстовете на служителите си от Екипите. От друга страна специалистите от регионалните центрове за подкрепа процеса на приобщаващото образование, наследници на РЦПИОВДУСОП, чиято основна дейност цели 10 години бе интегриране на деца и ученици със специални образователни потребности в общообразователните учебни заведения, отблизо и в детайли познават нормативната уредба и спецификата на работата по осигуряване на допълнителна подкрепа. Провеждането на тези супервизии е с цел уеднаквяване на методите, принципите, критериите и начините на работа на всички специалисти.

II. 1.Изработване на учебни помагала и помощни дидактични материали за деца и ученици със СОП.

Подобна дейност би запълнила отдавна съществуваща ниша, защото има разлика между помагало за огрмотяване на дете/ученик в норма и помагало за дете/ученик със СОП. Специалистите работещи дълги години с деца и ученици с различни по вид и тежест нарушения могат да предложат много по-ефективни подходи за придобиване на различни знания, умения и компетенции.

II. 2.Участие в експертните комисии при обсъждане на учебници и учебни помагала.

II.3.Участие в експертните комисии одобряващи учебници и учебни помагала.

Уместно е да се иска мнението на специалистите, работещи с деца и ученици със СОП, да дават становища, така както се иска мнението на общообразователните учители, предвид спецификата на работата на специалните педагози и практическият им опит.

III.Въвеждане на бланка за информирано съгласие на родителя относно формите на обучение, начините на оценяване и вариантите за приключване на образование

- **Относно Наредба за нормиране и заплащане на труда**:

По отношение на Чл. 1 - не става ясно как се уреждат ДОС за заплащане и нормиране на труда на специалистите работещи в РЦПППО. Намирам за дискриминационно отсъствието на структурата ни, при положение, че в чл. 50 от ЗПУО е регламентирано, че РЦППО е СОЗ към МОН

Предложения: Предлагам чл. 1 да се измени така:

С тази наредба се урежда държавния образователен стандарт за нормиране и заплащане на труда в институциите в системата на предучилищното и училищното образование – детски градини, училища, центрове за подкрепа за личностно развитие (ЦПЛР), **Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование (РЦПППО),** Националния дворец на децата и Държавния логопедичния център, наричани за краткост „институциите“.

Мотиви: Съгласно чл. 50 от ЗПУО, РЦПППО е специализирано обслужващо звено в системата на МОН, което извършва дейности, свързани с провеждане на държавната политика за подкрепа на процеса на приобщаващо образование. В тази връзка, държа да отбележа, че според статистиката за област Пловдив 8/9 от учебните заведения, с ученици със СОП, ползват специалисти за предоставяне на ДПЛР от Регионален център. Това ни прави структура, която не бива да бъде подценявана, поне в близките години не се очаква в малките населени места, в които се раждат деца. Там ЦПЛР едва ли ще бъдат разкрити, доколкото са селища със затихващи функции. Обслужването им е времеемко и енергоемко, не носи пари. Единствената помощ е в лицето на РЦПППО. От тук следва да се вземе предвид и спецификата на работа на педагогическите специалисти при определяне норма на преподавателска работа и допълнително заплащане, отразени в т. 2, 3 и 4.

Предложение: Считам за необходимо нормата на преподавателска работа на ресурсните учители да бъде 21учебни часа .

Мотиви:

Считам, че отчитането на нормата за преподавателска работа за ресурсните учители в астрономически часове е дискриминационна, с оглед на нормите на преподавателска работа на останалите учители, тъй като за една учебна година изискването за брой часове към тях е съответно 1020 (пресметнато по броя на месеците) при 660-720 за общообразователни учители. Очевидно това подсказва подценяване сложността на работата им, психомоторната натовареност, свързана с работата с деца/ученици със СОП, на изискванията към тях, отговорностите им, спрямо останалите учители. Това ги поставя в позиция на втора категория персонал. Изискването за 30 часа поставя в невъзможна ситуация педагозите от РЦПППО, чиято норма се отчита в: различни учебни заведения, различни населени места, някои от които на 70 км. от областния град и налага посещение на 2 и повече учебни заведения, извън територията на Пловдив -град на ден. При 163 учебни заведения на територията на област Пловдив, с които работи РЦПППО разхвърляни в 47 населени места, на ресурсен учител се падат средно по 4 учебни заведения, като във всяко учебно заведение средно се обучават по 2 деца (398:163). Държим да припомним, че тази картина се дължи на факта, че учебните заведения с повече деца организираха самостоятелно ДПЛР, а тенденцията е към задълбочаване на проблема с разпокъсаността на работните места на ресурсните учители и РЦПППО остава единствена алтернатива за осигуряване на специалисти за работа с деца и ученици със СОП, особено за онези общини, които имат малък брой деца със СОП и не са заинтересувани за развитие на дейностите чрез ЦПЛР. Към настоящия момент от 54 педагогически специалисти, пряко ангажирани с предоставянето на допълнителна подкрепа, пътуващи са 48. Нито един колега не работи само в едно учебно заведение.

Разпокъсаността на работата и по-високия норматив прави не само изключително сложно изготвянето на график, който трябва да бъде съобразен с разписание на учебните часове – I и II смяна, дневен режим в детска градина, подпомагане по основни предмети и съответно съобразяване с приблизително 8-10 седмични разписания, в зависимост от брой деца в група, динамика в дейности по рехабилитация и други процедури, свързан с развитието на детето със СОП и не на последно място наличие на транспорт до съответното населено място. Очевидно изпълнението на норматив с 30 часа с 10 деца в поне 4 учебни заведения прави работата на ресурсните учители от една страна неефективна, поради изброените обстоятелства и непривлекателна, независимо от усилията на директора като мениджър. Поради същите причини, с оглед стимулирането на специалисти – професионалисти да остават на работа към Регионален център, предлагаме промени и по отношение на нормата за преподавателска работа за психолози, работещи към Регионален център. Смятам за необходимо тя да бъде отчитана в учебни часове, а не в астрономически.

Мотиви: Като основен мотив ще посочим, че съгласно Наредба за приобщаващо образование – чл. 87 и ЗПУО - чл. 187, дейността, която се извършва от психолога от РЦПППО е описана като „психо-социална рехабилитация“.

Предложение: Предлагам чл. 4, ал. 7 да се измени така:

Нормата преподавателска работа на логопедите, **психолозите, които извършват психо-социална рехабилитация** и рехабилитаторите на слуха и говора се определя в учебни часове и включва групова или индивидуална корекционно-рехабилитационната дейност с деца и ученици с комуникативни нарушения или сензорни увреждания;

Мотиви: Като основен мотив ще посочим, че съгласно ЗПУО - чл. 187 и Наредба за приобщаващо образование – чл. 87 и, дейността, която извършва психолога от РЦПППО е „психо-социална рехабилитация“. Държа да припомня, че според Закон за здравето (в сила от 01.01.2005г.) – чл.145, ал.2, Закон за интеграция на хората с увреждания (в сила от 01.01.2005г.) "рехабилитация" е последователен и непрекъснат възстановителен процес, който подпомага човека с увреждане да достигне оптимално физическо, интелектуално, **психическо** и социално равнище на дейност, като му се осигуряват възможности за промяна на живота към по-висока степен на независимост. В този ред на мисли дейността,

която извършват психолозите, ангажирани с ДПЛР е различна, от общата психологическа подкрепа, която извършва училищния психолог/педагогически съветник.

1. По отношение на допълнителните трудови възнаграждения, считам, че е необходимо ресурсният учител да бъде включен при получаване на ДТВ за класно ръководство, имайки предвид, че води група и има същите изброени в **чл. 20, ал. 1, т. 4** задължения-консултиране на родители и ученици и водене на документация за съответната група.

Предложение:

Предлагаме чл. 20, ал. 1, т. 4 да се измени така:

На класен ръководител - за консултиране на родители и ученици и водене на училищната документация на съответната паралелка, **на ресурсен учител - за консултиране на родители и учители и ученици, водене** на **група и водене на учебна документация**, както и на учител в детска градина – за водене на задължителната документация на съответната група и за консултиране на родители;

Мотиви: В така предложената формулировка в проект на Наредба за нормиране и заплащане на труда по чл. 20, ал. 1, т. 4 липсват ресурсните учители, които също формират щат в Списък образец 3 на база възложена група. Считам за дискриминационно предвид обемната документация и отговорности, с които са натоварени. Ресурсният учител води дневник на група с номенклатура 3-63.1; изготвя лично дело на всяко дете/ученик със СОП; изготвя списък на група; график за работа с всяко дете/ученик; следи за своевременно актуализиране на медицинските документи; участва като член в ЕПЛР към съответното учебно заведение и изготвя голяма част от документацията на Екипа - карта за оценка, план за подкрепа, индивидуална образователна програма, карта за преглед на напредъка, карта за оценка в края на всеки срок, протоколи за всяко заседание на ЕПЛР -два пъти месечно; изготвя доклад за дейността си в края на първи учебен срок и в края на учебната година; обобщава данните за осигурена подкрепяща среда в учебните заведения, в които осъществява дейността си. Същевременно се налага да консултира родители и учители относно специфики на работа с детето/ученика, изграждане на позитивен климат и е отговорен за приобщаването му. На фона на тези задължения преподавателската норма е почти два пъти по-висока. В резултат на високата норма и по-ниски добавки във формирането на норма преподавателска работа е е причина ресурсни учители се изкушават да приемат работа като начални учители и възпитатели. Само за миналата година от РЦПППО – Пловдив 5 колеги се преориентира в тази посока, което е разбираемо – по малка норма, едно работно място, повече пари.

Тенденцията към превръщането на работата на специалистите в нежелана поради завишена натовареност спрямо предвидената работна заплата може да бъде обосновано със следните факти: към учебната 2015/2016г. на ресурсно подпомагане към РЦПИОВДУСОП - Пловдив са били 714 деца/ученици, които са били подкрепяни от 85 специалиста, от тях 68 ресурсни учители. Към момента децата на ДПЛР към РЦПППО -Пловдив са 391, подкрепяни от 56 педагогически специалиста, в това число 40 ресурсни учители. 714 деца/ученици в 58 населени места за 2015-2016 уч. год. на фона на 391 деца/ученици през 2016/2017 в 48 населени места. Данните са красноречиви, че при намалял брой деца наполовина, което вече дава отражение в месечния бюджет на Центъра, броя на населените места е намалял само с 1/6, а броя на учебните заведения от 187 намаля на 163 т. е само с 1/9 (*Таблица 1*). Държа да отбележим, че тази 1/9 са онези учебни заведения, които преминаха към самостоятелното организиране на ДПЛР за 231 ученика със СОП, средно по 12 в учебно заведение. Останалите 8/9 все още са на ресурсно подпомагане към Регионален център, а това ни прави към настоящия момент единствена алтернатива за осигуряване на допълнителната подкрепа на деца и ученици със СОП, а желаещите да заемат тази длъжност специалисти вече са дефицитни и изглежда несериозно те да бъдат дискриминирани по отношение на нормиране и заплащане на труда.

Таблица 1

	Учебна 2015-2016	Учебна 2016-2017

брой деца/ученици на ресурсно подпомагане	**714**	**391**
общ брой педагогически специалисти	**85**	**56**
брой ресурсни учители	**68**	**40**
брой населени места	**58**	**48**

Не е без значение професионалния статус на педагогическите специалисти, осигуряващи допълнителната подкрепа по отношение на описаната по-горе сложна схема на работа. Статистиката за учебната 2015/2016 и 2016/2017 показва:

2015/2016	2016/2017
80% магистри	72% магистри
41% ПКС	41% ПКС

Обнадеждаващ е фактът, че през изминалата година в Регионален център е имало 5 докторанти към Пловдивски университет. Към настоящия момент докторантите са 4, а един е доктор по специална педагогика. Запазва се и процентът на специалистите с 3 и повече специалности – 28%. Средната възраст на педагогическите специалисти е 37 години, което също не е за подценяване относно тревогите ми от зачестяващото текучество на кадри.

За мен като ръководител е огромно предизвикателство при неяснотите относно финансирането на дейностите към РЦПППО, липсата на допълнително трудово възнаграждение за работа с деца със СОП за специалисти от Регионален център в чл. 20 ал. 2 т. 1 и т. 3 и така разписаната Наредба за нормиране и заплащане на труда, Наредба № 1 от 16.01.2017 г. за условията и реда за възстановяване на транспортните разходи или на разходите за наем на педагогическите специалисти в институциите в системата на предучилищното и училищното образование и описаните горе фактически обстоятелства към тази учебна година да намеря механизмите, с които да задържа на работа този качествен ресурс.

Наясно съм, че част от поставените въпроси, най-вече относно формирането на възнагражденията на специалистите, може да бъде уредено чрез Вътрешните правила за определяне на работна заплата, но това не решава проблема по отношение на гилдията на ресурсните учители и психолозите в системата на средното образование като цяло. ВПРЗ не е инструмент за туширане на несправедливост. Защото как иначе следва да се нарече регламентиране на процент за работа в специално училище (чл. 20, ал. 2, т. 1 от проекта на Наредба за заплащане и нормиране на труда) за същия вид специалисти, при условие, че работят на едно място и с един екип и регламентиране на 20 лв. за общообразователни учители, в чиито класове има деца със СОП (до2!) - чл. 20, ал. 2. т.3 от същата Наредба. В същото време отпадат 17 лв. дефектология за специалните педагози, при условие, че работят с 10 деца със СОП, в 4-5 колектива и на 4-5 места, което е с повишено стресово ниво прямо останалите. Струва ми се, че се подценява опасността от обезкървяването на приобщаващото образование откъм професионалисти и довеждането му до опитно поле за неквалифицирани кадри, а вероятно и до хора без образование. В крайна сметка Наредбата за нормиране и заплащане на труда е една от ключовите наредби, които определят визията за бъдещето и в тази връзка са и моите опасения, поради които си позволявам да изнеса гореизложените факти и възражения. Считам за свое задължение да защитя основни трудови права на хората, които ръководя в продължение на 11 години през нелекия път на приобщаването.“

- **Относно Наредба за приобщаващото образование – чпрез писмо до РУО – Пловдив и МОН със следните предложения:**

Предложение: Чл.4. ал.6 да се измени така:

Допълнителната подкрепа за личностно развитие се предоставя в зависимост от **препоръката за дейности при извършената оценка по чл. 19, ал. 3, т.2 от ЗПУО, както и в случаите по чл. 190, ал. 3, т.1 от ЗПУО има задължителен характер като се отразява в** плана за подкрепа на детето или ученика, в който се определят конкретните дейности за допълнителната подкрепа за личностно развитие на детето или ученика и необходимите специалисти за предоставянето на подкрепата.

Мотиви: Към настоящия момент според Наредбата, учебното заведение определя дейностите и специалистите, които да работят с децата на ДПЛР. Предвид неясното финансиране и в повечето случаи невъзможност да се осигурят определени специалисти, такива не се вписват умишлено в плановете за подкрепа и де факто с детето работи само ресурсен учител при явна необходимост от психолог, логопед и др. За да се избегне неглижиране на затруднения и за да се окаже необходимата подкрепа според нуждите на детето, препоръка за дейности по ДПЛР да се дават от Регионалния екип за подкрепа на личностно развитие, който прави оценка или потвърждава такава.

Предложение: Чл. 41 да се **допълни** така:

За преодоляване на проблемното поведение на детето или ученика и за справяне със затрудненията му с приобщаването в образователния процес и в училищната среда, с участието му в дейността на институцията и с поведенческите му прояви се прилагат една или повече от следните дейности за въздействие върху вътрешната мотивация:

1. …
2. …
3. …
…

9. **задължително включване на родителите, попечителите или настойника на детето в психотерапевтични курсове (за повишаване на родителската компетентност, подобряване на уменията за общуване в семейството, предефиниране на роли в семейството, изграждане на умения за решаване на конфликти)**

10. други дейности, определени в правилника за дейността на институцията.

Мотиви: Много често проблемното поведение на детето в училище е в резултат на неправилна комуникация в семейството и неефективни родителски стратегии за възпитание. Терапевтичната работа със семейството, включваща повишаване на родителската компетентност, подобряване на уменията за общуване в семейството, предефиниране на роли в семейството, умения за решаване на конфликти са световна практика. Родителят трябва да бъде активен в намирането на подходящи форми за педагогическо въздействие и възпитание на детето си. Често пъти абдикирането му от родителска отговорност се дължи на собствен нездрав опит или влошени психо-емоционални способности поради неумение да се „справи“ с ролите си на възрастен, родител….

Предложение: Да се допълни Чл. 68 (2) по следния начин:

(2) Оценката по ал. 1 се извършва от екип за подкрепа за личностно развитие на детето или ученика, утвърден със заповед на директора на детската градина или училището за конкретно дете или ученик по чл. 187, ал. 2 ЗПУО **или от регионален екип за подкрепа за личностно развитие, сформиран със заповед на директора на РЦПППО, в случай че детската градина или училището не може да осигури всички специалисти по Чл. 71 (1).**

В тази връзка е и следващото ни предложение: **Да отпадне Чл. 72**

Мотиви: Неуместно е допълване на екип, защото екип не е еквивалентно на сбор от специалисти, екип означава сработване на хората и не се допълва механично! Необходима е стиковка, чуваемост, сътрудничество на участващи в него. Предлагаме за оценка на индивидуалните потребности на децата и учениците да не се допълва екип, а при необходимост да се изисква предоставяне на цял екип за оценка. Учебното заведение няма готовност с основни компоненти за оценка на детето, при което се пилее време и страда

качеството на работа. А работата с детето се отлага излишно във времето. Получава се така, че учебното заведение един път ползва един, двама и повече специалиста за допълване на екип за оценка и след това пак специалисти от Регионален център отиват да одобряват оценката на колегите си. Предвид изложените факти смятаме, че е необходимо оценка на индивидуалните потребности от допълнителна подкрепа да се извършва или от цял екип от учебното заведение или от цял екип от РЦПППО.

Предложение: **Чл. 73, ал. 1 да се промени по следния начин:**

(1) Оценката на индивидуалните потребности на децата и учениците, за които има индикации, че са със специални образователни потребности, се извършва в **следните срокове: до 15. XI за предоставяне на ДПЛР от първи учебен срок; до 01. II – за предоставяне на ДПЛР от втори учебен срок и след 1. II за предоставяне на ДПЛР от следващата учебна година.**

В тази връзка -да отпадне ал. 3 от същия член.

Мотиви: Когато едно дете има нужда от ДПЛР, това в повечето случаи е ясно още от самото начало на учебната година и би следвало механизмите за предоставянето да се задействат незабавно. Не е възможно половин срок да няма индикации, че детето/ученикът среща затруднения и изведнъж в края на февруари такава потребност да бъде идентифицирана. Едни ясни срокове за попълване на ресурсните групи биха мотивирали учебните заведения да действат своевременно и адекватно. Не на последно място стои и въпросът по кадровото осигуряване на такива специалисти. Финансово погледнато е уместно и периодът за оценка да е не по-късно от началото на 2-ри учебен срок, а тези деца/ученици, на които се прави оценка след втори учебен срок да ползват ДПЛР от следващата учебна година. Това ще намали промените в групите и ще позволи на ресурсни учители, логопеди и психолози да работят, съобразно утвърдения си график за работа, без да се налага да се редуцират часовете за ДПЛР на вече включените деца и ученици и да се избегне излишен стрес за всички по веригата – родители, учители, деца и .н.

Предложение – Предлагам изменения в Чл. 132, както следва:

ал.5 – Екипът по ал. 1 работи целогодишно, като провежда общите си срещи по предварително изготвен график, **който включва:**

Задължителни заседания

- за оценка на индивидуалните потребности;

- за изготвяне и приемане на План за подкрепа за личностното развитие, за определяне на необходимостта за обучение по Индивидуален учебен план и изготвяне на Индивидуални учебни програми

- за обсъждане и отчитане на резултатите в развитието на детето/ ученика със специални потребности не по-късно от 1.II

- обсъждане явяването на НВО, ДЗИ съобразно специалните образователни потребности на ученика;

- за обсъждане и отчитане на резултатите в развитието на детето/ ученика със специални потребности не по-късно от 30. V за деца от I до IV гр. в детска градина и ученици от I до IVкл. и не по-късно от 15. VI. за ученици от V до XII кл.

Извънредни заседания –свързани с възникнали по време на учебната година проблеми от различен характер, касаещи детето/ ученика, родителите му, взаимоотношенията със други деца и учителите на детето/ ученика, отправяне на предложения от членовете на екипа, свързани с осигуряването на допълнителна подкрепа за личностно развитие.

ал. 9 –За всяко заседание на екипа за подкрепа за личностно развитие се води протокол от определен от ръководителя на екипа специалист, който се подписва от ръководителя и от членовете на екипа **и с него се запознава родителя, който удостоверява това с подпис.** Към **протоколите от задължителните и извънредните заседания се прилага обобщен доклад, освен в случаите на заседание за извършване на оценка, където всеки член прилага индивидуален доклад.**

Мотиви: Административното обслужване на две заседания месечно демотивира Екипа и пряко влияе върху качеството на работа. Тези срещи в известен смисъл са възможни, само когато всички членове на ЕПЛР са на щат в същото учебно заведение. Когато в ЕПЛР участват външни специалисти – ресурсни, учители, психолози и логопеди това става невъзможно, поради динамиката, разнородните графици и работно време на всички тях. При една средна аритметика при 10 деца в група на ресурсен учител по 2 заседания месечно – 20 доклада, пресметнато за учебна година – 160 доклада. Ситуацията с психолози е още по-фрапираща - при средно 35 деца в група – 70 доклада месечно и 560 доклада годишно. Цифрите са красноречиви и тази обемна и излишна документация рефлектира върху качеството на работа. Многократното преповтаряне на една и съща информация не ни прави по-добри специалисти и не прави приобщаващото образование по-ефективно.

Предложение: Чл. 129 да се измени така:

(2) В срок до **15 септември** общината уведомява директора на детската градина или училището за взетото решение на общинския съвет за начина на осигуряване на ресурсното подпомагане на децата и учениците със специални образователни потребности и за видовете специалисти - от център за подкрепа за личностно развитие на територията на съответната община или чрез възлагане при условията и по реда на чл. 198 ЗПУО.

(3) Когато общината не може да осигури ресурсното подпомагане при условията на ал. 2, дейностите за ресурсно подпомагане се осигуряват от съответния Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование, **като директорът на учебното заведение подава заявление в до съответния Регионален център в срок до 20 IX .**

Мотиви: Съкращаване на сроковете за организиране на ДПЛР се налага с оглед на своевременното организиране на подкрепа за децата/учениците със СОП. Имайки предвид, че учебната година е започнала не е целесъобразно да се отлага във времето организирането и удължения процес не е в интерес на детето. Взима се под внимание и факта, че учебната година за РЦПППО започва от 1 октомври и би следвало да има яснота с какъв брой деца ще се работи и каква кадрова осигуреност е необходима.

Предложение – Чл. 133, ал. 2, т.8 да се измени така:

Извършва оценка на развитието на детето/ученика не по-късно от 1.II и от 30. V до 15.VI, според спецификата на продължителност на учебното време за деца и ученици обучаващи се в детски градини и училища и в 7 дневен срок изготвя доклад, съдържащ оценка на развитието на детето или ученика, на постигнатите цели и резултатите от обучението, на използваните специални педагогически средства и методи на работа, на изпълнението на плана за подкрепа на детето или ученика.

В тази връзка да отпадне т. 15 от цитирания член

Мотиви: В системата на образованието има добре работещ механизъм за оценяване на резултатите от обучението, а именно за детски градини в началото на м. октомври и края на м. май -съответно с входяща и изходяща диагностика, а в училищата текущи изпитвания и срочно оформяне. Чрез така работещата система години наред се е съумяло да се проследи развитието на детето и то да бъде ефективно отразено и не разбираме защо е необходимо затормозяване на специалисти, включително и общообразователни учители с излишна документация и терминология, взаимствана от социални услуги. Реално при така разписаната НПО излиза , че за дете със СОП се извършва:

-оценка на индивидуалните потребности - септември –ноември

- преглед на напредъка – декември (съгласно чл. 133, ал. 2, т. 8 – „на всеки три месеца от учебното време“)

-оценка на развитието на детето/ученика в края на първи учебен срок - февруари

-преглед на напредъка- март

- преглед на напредъка- май

- оценка на развитието на детето/ученика в края на втори учебен срок – юни

Междувременно детето се оценява също с текущи оценки, пишат се рецензии на контролни

и класни работи, бележки в бележник и уви това се оказва недостатъчно. Тези срокове за отчитане на резултати излишно усложняват работата на ангажираните с ДПЛР и реално са безпредметни в този си вид.

Предложение: Сроковете в Чл. 139 да бъдат обобщени по следния начин:
В срок до 30 дни от получаване на заявление, директорът на РЦППППО и РЕПЛР осъществяват всички дейности по ал.1, ал. 2, ал.3 и ал. 4.
Сроковете в Чл. 140 да бъдат обобщени по следния начин:
В срок до 30 дни от получаване на заявление, директорът на РЦППППО и РЕПЛР осъществяват всички дейности по ал.1, ал. 2 и ал.3.
Сроковете в Чл. 141 да бъдат обобщени по следния начин:
В срок до 30 дни от получаване на заявление, директорът на РЦППППО и РЕПЛР осъществяват всички дейности по ал.1, ал. 2, ал.3, ал.4 и ал.5.

Мотиви: Във всички изброени алинеи от настоящата Наредба за приобщаващ образование са изброени различни срокове- 5 дни, 7, дни, 2 дни, 14 дни и т. н, което излишно затормозява обемната работа. Предвид, че в определени периоди се натрупват различни дейности на РЕПЛР и множество оценки в много учебни заведения, следенето за спазването на сроковете изключително затруднява отговорните за това. Преплитат се срокове за заповеди, срокове за извършване на дейности, срокове за вземане на решения при положение, че може да се обобщи и да се постави разумен срок от един месец за осъществяване на всички дейности.

Предложение: Чл. 143, ал. 2 да се измени така:
Решението за отлагане по ал. 1 се взема в срок до 30 май на всяка календарна година на основание на протокол от лекарска консултативна комисия **или ТЕЛК** на удостоверението за задължително предучилищно образование с препоръки за включването на детето в допълнителна подкрепа за личностно развитие, **ако се установи необходимост за такава** и/или на други документи с информация за детето, включително от изследвания и консултации, след събеседване с родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето, и след извършено от регионалния екип наблюдение на детето.
Мотиви: Практиката показва, че има случаи на отлагане, в които детето няма нужда от допълнителна подкрепа – такива са например, случаите в които детето отсъства продължително поради сърдечна операция, бъбречна операция, други заболявания, които изискват продължителен болничен престой и нямат общо с функционирането му в учебна среда. Именно затова е и нашето предложение - да се прецизира необходимостта от ДПЛР.

Предложение: Чл. 148, ал. 1 да се измени така:
За ученици със специални образователни потребности, които се обучават в ~~(дневна)~~ вечерна, комбинирана, дистанционна форма или в дуална система на обучение, и за ученици с изявени дарби, които се обучават в комбинирана, дистанционна форма или в дуална система на обучение, при необходимост се разработва индивидуален учебен план въз основа на училищния учебен план.
Мотиви: Ученици със СОП, които се обучават в дневна форма на обучение, предвид ако тяхното физическо и психическо състояние позволява пълен присъствен режим на учебните часове и липсва необходимост от редуциране на такива обезсмисля изготвянето на Индивидуален учебен план, защото Индивидуалния план разпределя учебното време, когато то е различно. В този случай реално се препокрива с учебния план за паралелката и води до излишна документация и преповтаряне на една и съща информация, което както вече казахме не ни прави по-добри специалисти и не прави приобщаващото образование по-ефективно.
От промяната в чл. 148, ал. 1 следва и промяна в **чл. 150, ал. 1:**

да се измени така:
За обучението по всеки учебен предмет от индивидуалния учебен план **или по предмет по които детето/ученикът не достига ДОС, но се обучава в дневна форма,** екипът за подкрепа за личностно развитие на ученика въз основа на оценката на индивидуалните потребности разработва индивидуална учебна програма, която се утвърждава от директора на училището **и с нея подробно се запознава родителя от преподавателя по съответния предмет, срещу подпис.**
Мотиви: Необходимо е родителите да бъдат подробно запознати с целите и очакваните резултати от обучението на детето по Индивидуални учебни програми. Да им бъде разяснено на достъпен за тях език защо е необходимо това и как то ще помогне на детето им. Това да се прави от учителя по предмета по който е Индивидуалната учебна програма, защото той най-компетентно може да обясни мотивите и решението си.

Предложения касаещи осигуряването на подкрепяща среда:

1. Да се изработят минимални задължителни за учебните заведения изисквания и стандарти за подкрепяща среда по смисъла на чл. 106 от НПО.
От тук следват и промени в чл. 106 като ясно се дефинират минимални изисквания за „подходящи помещения“ – чл. 106, ал. 4, т.5, като се прецизират според дейностите – ресурсно подпомагане, психосоциална рехабилитация, логопедична работа/ рехабилитация на комуникативните нарушения.
Мотиви: Порочна практика в учебните заведения е да се използват общи помещения от рода на физкултурни салони, учителски стаи, библиотека, изолатори и дори коридори за провеждане на ДПЛР. Работата на психолога или логопеда се принизява до там да се изведе детето от час, само и само да не пречи. Това изключително затруднява адекватната намеса на специалиста и обезсмисля усилията спрямо адекватното оказване на ДПЛР. В тази връзка е и **предложението ни** към чл. 106, ал.4. да се добави:
8**. дейностите по психосоциална рехабилитация и рехабилитация на комуникативните нарушения да се извършват на територията на РЦПППО, когато учебното заведение не може да отговори на задължителните минимални изисквания за кабинети – логопедични и за психосоциална рехабилитация.**
Мотиви: Регионалните центрове имат условията, оборудването и специалистите и могат да бъдат гъвкави по отношение на дейностите за всяко дете, съобразно психо-емоционалното състояние и индивидуалните потребности спрямо развитието. Липсата на специализирана среда в учебните заведения, подходяща за адекватно подпомагане на детето, много често води до обратен резултат и определено е неефективна.
Предложение: Да се намери механизъм за подпомагане на родителите на деца със СОП от отдалечени населени места, където няма ЦПЛР, ЦСОП, Дневни центрове или други институции, които да работят с децата, да получат възможност за ползване на жилища от държавни и общински центове през времето, в което детето със СОП е в задължителна училищна възраст, с оглед оказване на комплексна ефективна помощ на семейството
Мотиви: Достъпът до образование и здравеопазване е изконно право на всяко дете и в този смисъл на децата малките населени места това право е отнето, тъй като те нямат достъп до качествено образование и здравеопазване и адекватна допълнителна подкрепа и рехабилитация. Факт е, че специалисти към учебните заведения в отдалечени населени места за ДПЛР не се назначават, защото няма финансова възможност и желаещи. Разчита се на специалистите от РЦПППО, които могат да посещават детето веднъж седмично, поради натоварения график, разпиляност на децата (48 населени места за област Пловдив към момента). Това прави неефективно ресурсното подпомагане и обезсмисля философията на приобщаващото образование.
Чл 140 да се допълни така:
…..Регионалният екип за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със специални образователни потребности приема заявления на родители, представители на

децата или лицата, които полагат грижи за децата, за извършване на оценка за определяне на необходимостта от повтаряне на клас/група по здравословни причини при представяне на съответните медицински документи.

Мотиви: Настоящите нормативни документи предвиждат ученици със специални образователни потребности, както и всички ученици до 4 клас да не повтарят клас. Считаме, че има случаи, при които, по желание на родител и при представяне на медицински документи, е удачно да се предвиди повтаряне на клас с оглед да се усвоят знанията, които са базисни. Много трудно ще бъде и почти невъзможно да се очаква от дете, което е отсъствало дълго време по здравословни причини да навакса пропуснатия материал за едно лято, още повече имайки предвид, че при тежки операции, трансплантации и интервенции, свързани с болка и дискомфорт, психо - емоционалното състояние на детето е нестабилно и не може да се очаква, че вместо да се възстановява, детето ще трябва да учи. Поради същата причина е неадекватно да се предлагат учители в лечебното заведение, още повече, че често тези интервенции са в чужбина. В повечето случаи, при които ученикът преминава в по-горен клас, а няма необходимите знания, тъй като е отсъствало продължително е необходимо да се изготви индивидуална учебна програма, която да е съобразена с възможностите му. **Така дете, което има ресурс е обречено да се оценява с качествени оценки, различията се задълбочават и става все по-трудно** да бъде наваксан учебния материал. **Повтарянето на класа в случая не е наказателна мярка, а възможност за детето за плавно да навакса пропуските** и да постигне необходимите компетенции предвидени в държавния образователен стандарт за съответния клас. Така успешно да може да премине в по-горен клас и да се реализира в една по-късна степен – гимназиална, професионална и т.н.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

РЦПППО - Пловдив е едно добре функциониращо звено, което има ресурс да обезпечи диагностично, ресурсно и методически допълнителната подкрепа за деца и ученици със СОП, тъй като:

1. Създадени са условия за сътрудничество между РЦПППО и учебните заведения, екипност.
2. Наличие на квалифициран и опитен екип от ресурсни учители, логопеди, психолози, РСГ и УДУНЗ - 80% са магистри, 20% са бакалаври и 37% с ПКС. Един специалист е доктор по специална педагогика, а четирима са докторанти по специална педагогика и специална психология към ПУ „Паисий Хилендарски”. 10% от специалистите имат по 2 и повече магистратури, 80% от специалистите имат повече от една специалност, като двама притежават и медицинско образование.
3. Създадена много добра система за организация, съгласуваност, контрол по изпълнение на дейностите за ДПЛР от РЦПППО.

Катя Стоилова,

Директор на РЦПППО - Пловдив